UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

PEDAGOGICKÁ FAKULTA

Ústav pedagogiky a sociálních studií

Diplomová práce

Barbora Kocmanová

Společenský tanec jako mimoškolní aktivita žáků 1. stupně ZŠ

Olomouc 2016

Vedoucí práce: Mgr. Pavla Vyhnálková, Ph.D.

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci vypracovala samostatně za použití uvedených informačních zdrojů.

V Olomouci dne 18. 4. 2016 …….

vlastnoruční podpis

Děkuji Mgr. Pavle Vyhnálkové, Ph.D. za odborné vedení, cenné rady a vstřícný přístup při zpracování diplomové práce.

OBSAH

ÚVOD ... 1
1 VOLNÝ ČAS ... 3
1.1 Pojem volný čas, volný čas dětí ... 4
1.2 Funkce volného času ... 6
2 VÝCHOVA MIMO VYUČOVÁNÍ ... 8
2.1 Pojem výchova mimo vyučování ... 8
2.2 Funkce výchovy mimo vyučování ... 10
3 ZÁJMOVÁ ČINNOST ... 11
3.1 Pojem zájmová činnost ... 11
3.2 Funkce zájmových činností v životě dítěte ... 13
3.3 Druhy zájmových činností ... 14
4 SPOLEČENSKÝ TANEC ... 16
4.1 Historie a charakteristika společenského tance ... 16
4.2 Standardní tance ... 19
4.3 Latinskoamerické tance ... 20
5 PSYCHOLOGIE ŠKOLNÍHO DÍTĚTE ... 23
5.1 Etapy psychického vývoje a jejich charakteristika ... 25
5.2 Psychologie vývoje dítěte v mladším školním věku ... 28
5.3 Vývojová specifika dítěte mladšího školního věku se zaměřením na motorické schopnosti 32
6 SPORTOVNÍ PŘÍPRAVA DĚTÍ A JEJÍ METODIKA ... 35
6.1 Podstata sportovní přípravy dětí ... 36
6.2 Metodika sportovní přípravy dětí ... 38
7 ZHODNOCENÍ TANEČNÍHO KROUŽKU ... 41
7.1 Cíle výzkumu ... 41
7.2 Výzkumné otázky ... 42
7.3 Metody sběru a zpracování dat ... 42
7.4 Průzkumný soubor ... 43
7.5 Analýza získaných dat ... 44
7.5.1 Průběžné dotazníky ... 44
7.5.2 Závěrečné dotazníky ... 48
7.6 Zhodnocení výsledků dotazníkového šetření a rozhovorů ... 56
8 VÝSLEDKY POZOROVÁNÍ POKROKU DĚTÍ ... 58
8.1 Zhodnocení výsledků pozorování ... 63

9 METODICKÉ PŘÍPRAVY TANEČNÍHO KOUŽKU 64
Závěr 74
Seznam zkratek 76
Seznam literatury a zdrojů 77
Seznam obrázků 80
Seznam tabulek 80
Seznam grafů 80
Seznam příloh 81
Přílohy
ANOTACE

ÚVOD

Diplomová práce se zabývá mimoškolními aktivitami žáků 1. stupně ZŠ, a to konkrétně kroužkem společenského tance. Toto téma jsem si vybrala z důvodu mého patnáctiletého působení v Českém svazu tanečního sportu jako soutěžní tanečnice. Zároveň jsem již pět let lektorkou tanečního kroužku pro žáky 1. stupně ZŠ. Mohla jsem se tak opřít o své zkušenosti získané při práci s dětmi a o zkušenosti z vedení tanečních lekcí. Pokusila jsem se vytvořit materiál, který by mohl pomoci i jiným učitelům tance při vykonávání jejich činnosti. Do současné doby totiž žádný podobný materiál, týkající se výuky tance dětí mladšího školního věku nevznikl. Existují dvě knihy, Technika standardních tanců (Landsfeld, Plamínek, 1999) a Technika latinsko – amerických tanců (Landsfeld, Plamínek, 2000). Tyto materiály nabízí podrobný popis všech tanců a jsou základní pomůckou pro trenéry, porotce či tanečníky. Neuvádí však přesný metodický postup pro výuku tance dětí a tudíž nejsou pro tuto činnost vhodné. Byla napsána také diplomová práce s názvem Metodický průvodce pro Taneční a pohybovou výchovu na 1. stupni (Adamcová, 2012, Brno). Avšak tato práce zařazuje tanec do výuky na ZŠ formou hudebně - pohybových her. Další práce v tomto duchu je i bakalářská práce Metodika výuky latinskoamerických tanců (Gaudník, 2010, Praha). Ta nabízí podrobný popis výuky tanců, ale ve všeobecné rovině. Není tedy zaměřena na výuku žáků na 1. stupni ZŠ.

Společenský tanec se i díky médiím stal v posledních letech mezi lidmi populárnějším. Stále více rodičů posílá své děti do různých tanečních přípravek, tanečních klubů a dalších institucí, které tyto možnosti nabízejí. Společenský nebo také můžeme říci sportovní tanec má dvojí členění. Rozděluje se na standardní a latinsko-americké tance.

Já se ve své práci zabývám společenským tancem jako mimoškolní neboli volnočasovou aktivitou, která dětem nenásilně nabízí možnost odpočinku, zábavy a prospěšně stráveného času. Snažím se objasnit, jak tato činnost komplexně rozvíjí osobnost vychovávaného dítěte.

Diplomová práce je členěna na část teoretickou, empirickou a praktickou. Cílem práce v teoretické rovině je na základě rešerše odborné literatury popsat a analyzovat vybrané okruhy, které s tématem souvisejí. V úvodní kapitole je vymezen pojem volný čas, uvedeny některé jeho definice a popsány funkce, které volný čas má. Druhá kapitola se obecně zaměřuje na výchovu mimo vyučování, kde a jakým způsobem může probíhat. Velmi důležité je také zmínit pojem zájmová činnost, která je obsahem kapitoly třetí. Čtvrtá kapitola patří společenskému tanci a rozdílům mezi tanci standardními a latinsko-americkými. Další kapitola se už věnuje

dětem mladšího školního věku, čili žákům 1. stupně ZŠ, a to nejprve jejich psychické stránce. Nastiňuji všechny etapy psychického vývoje jedince a dítětem mladšího školního věku se zabývám podrobněji. Zaměřuji se také na jeho motorické schopnosti. Následující šestá a zároveň poslední kapitola teoretické části rozebírá sportovní přípravu dětí a její metodiku.

Záměrem diplomové práce v empirické rovině je předložit výsledky výzkumného šetření, které probíhalo po dobu půl roku. Respondenty šetření byly děti mladšího školního věku navštěvující taneční kroužek. Sběr dat byl realizován prostřednictvím průběžných a závěrečných dotazníků, dále pomocí osobních rozhovorů s vybranými jedinci a v neposlední řadě jsem do výzkumu zařadila i pozorování, které probíhalo během celého období. Hlavním cílem realizovaného šetření je zjistit, popsat a analyzovat, jak žáci 1. stupně ZŠ vnímají kroužek společenského tance.

Poslední část práce, část praktická, předkládá ukázky příprav několika lekcí společenského tance pro žáky 1. stupně ZŠ, a to včetně cílů, metod, klíčových kompetencí a průřezových témat. Výstupem práce tak mohou být doporučení či inspirace pro praxi vedoucího zájmového útvaru nebo možná aplikace činností do hodin tělesné výchovy na 1. stupni ZŠ.

1 VOLNÝ ČAS

V první řadě se pokusím objasnit pojem volný čas. Volný čas má krásný zvuk. Vyvolává často příjemné představy. Modrý hluboký prostor, bílá křídla ptáků, svobodu pohybu, poklid. Ve volném čase je možnost věnovat se činnostem, které se nám líbí, baví nás, uspokojují, přinášejí radost a uvolnění (Pávková et al., 1999, s. 11).

Volný čas je doba, kdy člověk nevykonává činnosti pod tlakem svých závazků, jež vyplývají z jeho sociální role. Někdy se také vymezuje jako čas, který zbývá po splnění povinností – to je tzv. zbytková reziduální teorie volného času, která je rozšířená zejména v německé literatuře. Přesnější a úplnější je však jeho charakteristika jako činnosti, do níž člověk vstupuje s určitým očekáváními, účastní se jí na základě svého dobrovolného rozhodnutí, která mu přináší příjemné zážitky a uspokojení (Hofbauer, 2004, s. 13).

Disponovat volným časem dítěte pokládají za samozřejmé ti, kteří se o ně starají, a to jak z hlediska materiálního, tak i duchovního. Matka dovoluje dítěti zabavit se hrou, která je pro ně zároveň i učením, otec zase vede dítě k různorodým činnostem, které ovšem musí odpovídat jeho věku a schopnostem. Později začíná disponovat volným časem dítěte – školáka učitel, který mu ukládá úkoly i na dobu mimo vyučování. Postupem času u dítěte vznikají zájmy, které se pokouší realizovat samostatně v čase, jež mu zbývá po splnění jeho povinností (Spousta et al., 1996, s. 12).

Žáky na 1. stupni ZŠ většinou k mimoškolní činnosti vedou rodiče. Snaží se je správně nasměrovat. Jak uvádí Pávková, základ – jako v mnoha jiných případech – klade rodina, případně dokonce dědičné faktory. Děti napodobují své rodiče, ve velké míře přebírají jejich životní styl a tedy i způsob trávení volného času. Jsou ovšem i vlivy, které mohou velmi výrazně působit na jedince a způsob hospodaření s volným časem. Patří mezi ně škola, učitelé, vrstevníci, kamarádi, sousedé, známí, hromadné sdělovací prostředky, literatura. Existují však instituce a organizace, jejichž pracovní náplní je působit na děti, mládež či dospělé osoby ve volném čase a naučit je volný čas rozumně využívat. Toto ovlivňování je záměrné, má vymezený cíl, je plánovité, téměř vždy dlouhodobé, splňuje tedy požadavky, kterými lze vymezit výchovné působení. Hovoří se o pedagogickém ovlivňování volného času (Pávková et al., 1999, s. 12).

Ve volném čase, tak jak je chápán v běžném úzu, má člověk možnost věnovat se aktivitám, které má rád, které ho baví a uspokojují. Volný čas je tedy opakem času plnění povinností, které člověk musí vykonat. Jak uvádí Vážanský a Smékal, v odborné literatuře o volném čase se nacházejí četné pokusy definovat volný čas, v nichž se ukazuje velká

variabilita jednotlivých významů, které podle svého zaměření preferují akcent ekonomický, sociologický, kulturní či pedagogický. Jedna z definic vymezuje volný čas jako „časový prostor, který člověku umožňuje svobodnou volbu činností, kdy si člověk může vybrat činnost nezávisle na společenských povinnostech, vykonává ji tedy dobrovolně, a tato činnost mu přináší uspokojení a příjemné pocity“ (Vážanský, Smékal, 1995, s. 17).

1.1 Pojem volný čas, volný čas dětí

Pojem volný čas můžeme vymezit kategorizací každodenních činností do tří základních bloků denních aktivit: 1) čas pracovní (který je u dětí a dospívajících věnován škole, zatímco pro dospělé představuje dobu pracovní), 2) čas vázaný (zahrnující např. uspokojování fyziologických potřeb) a 3) čas volný (Hájek et al., 2008, s. 10).

V tomto kontextu můžeme volný čas vymezit jako dobu, která nám zbyla po splnění našich povinností a po uspokojení našich základních životních potřeb (Hájek et al., 2008, s. 10).

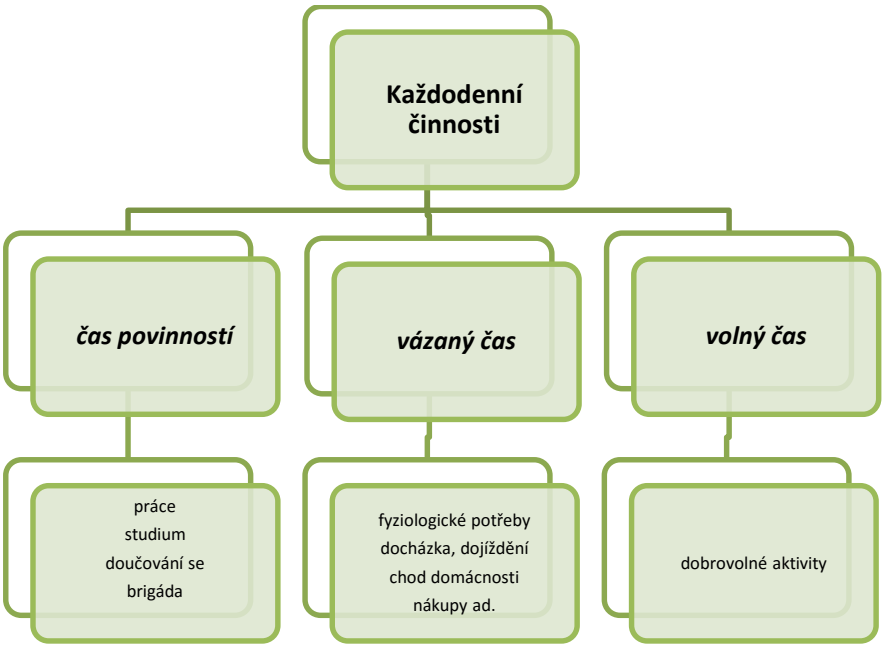

Obr. 1: „Bloky“ každodenních činností.

Zdroj: autorka podle Hájek et al., 2008.

Volný čas nejčastěji zahrnuje odpočinek, rekreaci, zábavu, zájmové činnosti, dobrovolné vzdělávání, dobrovolnou společensky prospěšnou činnost i časové ztráty, které jsou s těmito činnostmi spojené. Z hlediska dětí nepatří do volného času vyučování a činnosti s ním související, sebeobsluha, základní péče o zevnějšek a osobní věci (Pávková et al., 1999, s. 15).

S pojmem volný čas jsou spojeny nejen časové (volný čas – pracovní doba), ale také obsahové aspekty (volný čas – svoboda, volnost). Přes značné těžkosti, způsobené tímto omezením, se v současné době uvádějí dva směry v pochopení termínu volný čas:

A. negativní pojem – volný čas v tomto případě znamená zbývající dobu celkového denního průběhu, která zbyla po studijně nebo pracovně využitém čase či jiných úkolech,
B. pozitivní pojem – volný čas je charakterizován jako pohyblivý časový prostor, v němž může volný čas pro jedince znamenat svobodu. Je také dobou, v níž se člověk může nezávisle na svých povinnostech svobodně realizovat a dělat cokoli, k čemu není nucen (Vážanský, Smékal, 1995, s. 23).

Vidíme, že negativní vymezení volného času je spíše časové (kdy a po jakých činnostech mám volno), pozitivní vymezení je obsahové (čím a jakými aktivitami vyplním svůj volný čas). Dá se také říci, že negativní vymezení volného času určuje, od čeho máme volno, zatímco pozitivní vymezení sděluje, k čemu můžeme naše volno využít (Vyhnálková, 2013, s. 9).

U volného času dětí a mládeže je důležité to, že z výchovných důvodů je žádoucí pedagogické ovlivňování. Děti ještě nemají tolik zkušeností, nedokáží se orientovat v různých oblastech zájmových činností, potřebují citlivé a pečlivé vedení. Pro dostavení účinku je důležité, aby toto vedení nebylo násilné, nabízené činnosti byly pestré a přitažlivé a účast na nich dobrovolná. Do jaké míry lze ovlivnit volný čas závisí na věku dětí, jejich mentální i sociální vyspělosti i na charakteru výchovy v rodině (Pávková et al., 1999, s. 15).

Podpora rodiny je jeden z nejdůležitějších faktorů u volného času dětí. Ve většině případů, kdy se rodina na volnočasové aktivitě dítěte podílí a zajímá se o ni, má toto pozitivní vliv na dítě nejen v dané době, ale odrazí se to na životě dítěte i v jeho pozdějším věku. Podporovat své dítě v jeho mimoškolních činnostech znamená být s ním, trávit s ním jeho volný čas. V opačném případě dochází k podstatně menšímu kontaktu mezi rodičem a dítětem a vazby v rodině tím pádem nemusí být tak pevné, nebo se dítě nezájmem rodičů dostane do špatné společnosti.

Historické zkušenosti i zkušenosti ze zahraničí utvrzují v tom, že prevence je ve výchově účinnější a také podstatně levnější než odstraňování chyb a pokusy o převýchovu. Kvalitní výchova dětí ve volném čase má velmi výrazný preventivní význam (Pávková et al., 1999, s. 16).

1.2 Funkce volného času

V odborné literatuře se autoři při vysvětlování volného času zabývají také jeho funkcemi. Například R. Havighurst se domníval, že se volný čas musí podílet na utváření sociálního života, poskytovat možnosti k zajímavému prožití a tvůrčímu vyjádření osobnosti. M. Kaplan tvrdil, že volný čas má rozvíjet vlastní individualitu, neumožňovat negativní zážitky a podněcovat tvůrčí síly každého člověka (Vážanský, 2001, s. 26).

Nejaktivnějším obdobím z hlediska množství a náplně volného času je období kolem sedmnáctého roku života, kdy vrcholí frekvence řady aktivit. Těžiště tvorby životního stylu spadá přibližně do věku šestnácti let, v němž se utvářejí kulturní volnočasová zaměření. Chování obyvatelstva ve volném čase vypovídá o době, která je volnočasovým činnostem věnována. Hodnocení činnosti volného času závisí nejen na časovém rozpětí, nýbrž také na prožitku této doby. Motivace, identifikace nebo postoj znamenají důležité, nebo spíše rozhodující a určující činitele (Vážanský, Smékal, 1995, s. 27).

Jednu z nejkomplexnějších funkcí volného času vytvořil německý pedagog Horst Opaschowski. Ten nehovoří přímo o funkcích, ale používá výraz volnočasové potřeby. Potřeb, které nám volný čas naplňuje, je podle Opaschowského celkem osm:

- rekreace – zotavení, uvolnění, osvobození od zátěže,
- kompenzace – vyvážení jednostrannosti, rozptýlení, potěšení,
- edukace – vzdělávání, učení, zvídavost,
- kontemplace – klid, sebereflexe, hledání vlastní individuality,
- komunikace – sdílení, kontakt, vztahy, empatie,
- integrace – společnost, kolektivní vztahy, sounáležitost, sociální učení,
- participace – účast, angažovanost, iniciativa, spolurozhodování,
- enkulturace – kreativní rozvoj, účast na kulturním životě, řešení problémů

(Vážanský, 2001, s. 36 - 38).

Opaschowski dále uvádí šest nezbytných prvků volného času:

- časová variabilita - člověk může pružně reagovat na situaci a podle toho vybírat aktivitu, která je pro něj v této situaci nejvhodnější,
- dobrovolnost - intenzita, pravidelnost, kontinuita činností,
- bez nátlaku - jedná se o otevřenou možnost jednat bez donucení a tlaku k výkonu,
- možnost volby - aktivity se provádí podle vlastních preferencí z různých nabídek,
- rozhodovací schopnost – sám si určovat svá rozhodnutí,

- vlastní iniciativa - vycházející z vlastních schopností (Vážanský, 2001, s. 34).

Jiné členění funkcí volného času nalezneme u slovenské autorky Emílie Kratochvílové. Její pojetí je oproti Opaschowskému zaměřeno více pedagogicky, přinejmenším v některých bodech klade větší důraz na edukační dimenzi volného času. Lze však pět funkcí volného času dle Kratochvílové využít i obecně:

Zdravotně hygienická funkce volného času zahrnuje kompenzaci zátěže, odpočinku a rekreace. Seberealizační funkce znamená, že člověk chce a může ve volném čase rozvíjet své zájmy. Formativně výchovná funkce vyjadřuje pedagogický potenciál volného času jako prostoru pro formování osobnosti člověka. Socializační (společenská) funkce představuje vytváření podmínek k navazování sociálních kontaktů a vztahů ve volném čase a to nejen v rámci vrstevnických skupin. Preventivní funkce znamená možnost a příležitost trávit volný čas přínosnými aktivitami, jež pomáhají u každého jednotlivce i celé společnosti předcházet vzniku a rozvoji sociálně patologických jevů (Vyhnálková, 2013, s. 13).

Pávková se spolupracovníky uvádí ve své práci výňatek Charty výchovy pro volný čas, která byla navržena komisí pro výchovu a vzdělávání Světového sdružení pro rekreaci a volný čas (World Leisure and Recreation Association, WLRA). Účelem této charty je poskytnout vodítko pro pracovníky, kteří se přímo podílejí na výchově dětí a mládeže a zároveň je informovat o principech, na nichž mají být založeny postupy volnočasové výchovy. V této části představuje některé funkce vymezení volného času v intencích Charty, tak jak jsou prezentovány v práci Hofbauera.

Volný čas poskytuje příležitost pro širokou škálu možností, sebevyjádření a činností, které v sobě zahrnují prvky tělesné, duševní, sociální, umělecké i duchovní.

Volný čas představuje jeden z nejdůležitějších zdrojů rozvoje osobnosti a významně přispívá ke kvalitě života.

Volný čas podporuje zdraví a osobní pohodu. Nabízí řadu příležitostí, které umožňují jednotlivcům i skupinám výběr činností a zkušeností, které odpovídají jejich potřebám, zájmům a hodnotám.

Volný čas má pro lidi největší přínos tehdy, pokud mohou sami určit způsob, jak ho budou trávit (Pávková et al., 1999, s. 32).

Volnočasové aktivity kompenzují školní zátěž. Umožňují žákům realizovat se v činnostech, které jim jdou a které mají rádi. Mohou rozvíjet svůj talent. Setkávají se se svými přáteli, navazují sociální kontakty. V neposlední řadě slouží k prevenci sociálně patologických jevů. Všechny tyto funkce a možnosti přináší i společenský tanec, kterým se budu zabývat v dalších částech této práce.

2 VÝCHOVA MIMO VYUČOVÁNÍ

Termín výchova mimo vyučování se začal používat v šedesátých letech minulého století. Dále v něm přetrvávalo vymezení („mimo“), nikoli však vzhledem k organizačnímu zřeteli (škola, třída), nýbrž ke vzdělávací a výchovné činnosti (vyučování). Výchova mimo vyučování je podle Hájka a jeho spolupracovníků nejčastěji vymezována čtyřmi znaky: **1) probíhá mimo vyučování, 2) probíhá převážně ve volném čase, 3) probíhá mimo bezprostřední vliv rodiny, 4) je institucionálně zajištěna** (Hájek et al., 2008, s. 68).

Člověk však není pouhým pasivním produktem vlivu dědičnosti, prostředí a výchovy. Má možnost svojí individuální aktivitou vývoj usměrňovat a korigovat, rozvíjet pozitivní či potlačovat negativní předpoklady a vlivy (Pávková et al., 1999, s. 35)

2.1 Pojem výchova mimo vyučování

Pedagogické ovlivňování volného času nabízí příležitost vést jedince k racionálnímu využívání volného času, formovat hodnotné zájmy, uspokojovat a kultivovat některé lidské potřeby. Dalším důležitým úkolem výchovy mimo vyučování je rozvíjení potřeby se celoživotně vzdělávat, zejména v souvislosti se zájmovou orientací člověka. Tato oblast výchovy plní funkci výchovnou, vzdělávací, zdravotní i sociální.

Vhodné pedagogické ovlivňování volného času dětí je jednou z účinných forem prevence závažných výchovných problémů, jako jsou projevy agresivity či drogová závislost.

Výchovou mimo vyučování se zabývá pedagogika volného času. V prvním případě mluvíme o označení jedné z oblastí výchovy, v druhém případě o vědním oboru, který se zabývá teoretickými i praktickými aspekty výchovy ve volném čase. Pedagog, který pracuje s dětmi v době mimo vyučování, musí vytvořit bezpečné a tvořivé ovzduší a pohodu, dbát o uspokojování individuálních potřeb, rozvoj zájmů a specifických schopností (Pávková et al., 1999, s. 39).

Jedním z hlavních úkolů pedagoga volného času pracujícího s dětmi je vytvořit, nabídnout a zrealizovat program na čas mimo vyučování. Jde nejen o odpolední aktivity během školního roku, ale i využití volného času o víkendech či prázdninách (Šarníková, 2013, s. 7).

Jak bylo zmíněno výše, Pedagogika volného času je vědecký obor náležející do rodiny pedagogických věd, tedy věd o výchově a vzdělávání člověka. Je to disciplína pedagogiky zaměřená na výchovné a vzdělávací výchovné prostředky, které napomáhají autonomnímu a smysluplného využívání volného času. Pedagogika volného času se zabývá zákonitostmi

výchovného ovlivňování volného času a zabývá se také uplatněním zákonů učení a výchovy při formování osobnosti dětí ve specifických podmínkách jejich volného času (Vyhnálková, 2013, s. 37).

Pedagogika volného času je považována za jednu z pedagogických disciplín, která podle odborníků nemá renomé „vysoké vědy“ a je příliš spojená s praxí. Průcha uvádí (Průcha, 2009, s. 93), že jakékoli podceňování nebo nedoceňování není na místě. Předmětem pedagogiky volného času je „volný čas“ trávený určitou skupinou populace (děti, mládež, dospělí). V podrobnějším vymezení se pedagogika volného času zabývá:

- „Obsahem, formami a prostředky vzdělávacích aktivit pro kultivaci individuálně a společensky prospěšného trávení volného času dětí a mládeže.
- Činností školských a jiných zařízení, která zabezpečují vzdělání ve volném čase.
- Teorií a průzkumem toho, jak současné děti (resp. i jiné skupiny) tráví svůj volný čas v podmínkách současného stavu společnosti.“ (Průcha, 2009, s. 93)

Pedagogika volného času je pedagogickým jednáním, které se podílí na utváření světa volného času s možností nabídnout a zajistit jedinci optimální předpoklady pro jeho růst a učení, vývoj a existenci.

Pedagogiku volného času klasifikujeme jako pedagogiku volna – denní volný čas, týdenní volný čas, roční volný čas, životní volný čas. A dále volný čas jako aspekt a princip obecné pedagogiky (Vážanský 1995, s. 73).

Oblast výchovy mimo vyučování prochází v současné době mnoha změnami. Klade důraz např. na:

- využití odbornosti a zájmů pedagogů při organizaci zájmové činnosti,
- respektování práv dítěte,
- propojení zájmových činností s vyučováním,
- individualizace výchovného působení,
- vytváření nových typů zařízení a institucí pro volný čas dětí,
- integraci jedinců s handicapem do běžné populace.

Tyto modernizační tendence kladou zvýšené nároky na pedagogy a předpokládají kvalitní profesní přípravu (Pávková et al., 1999, s. 41).

2.2 Funkce výchovy mimo vyučování

Výchova mimo vyučování plní funkci **výchovně-vzdělávací, zdravotní** a **sociální.** Na **výchovně-vzdělávací funkci** je kladen velký důraz. Jednotlivé instituce se podílejí podle svých možností na rozvíjení schopnosti dětí, na uspokojování jejich zájmů a potřeb. Úspěchy v zájmových činnostech přinášejí pocit uspokojení, příležitost k přiměřenému sebehodnocení.

Funkci zdravotní plní instituce tím, že přispívají k usměrňování režimu dne tak, aby podporoval zdravý tělesný a duševní vývoj dětí. To spočívá ve střídání činností různého charakteru. Například sportovní činnosti kompenzují dlouhé sezení při vyučování.

Sociální funkce je plněna tím, že instituce pečují o děti v jejich volném čase, zbavují tak rodiče do značné míry péče o ně. Celou svou prací se také instituce podílejí na utváření bohatých a žádoucích sociálních vztahů (Pávková et al., 1999 s. 41).

Společenský tanec zcela naplňuje funkce výchovy mimo vyučování. Děti se učí rozvíjet své pohybové schopnosti, umět je koordinovat. Většina z nich tak uspokojí své potřeby a činnost jim přináší potěšení. Pohyb výrazně přispívá k celkovému zdraví dítěte. Tuto aktivitu většinou navštěvuje vyšší počet dětí a je tak dobrou příležitostí k navazování sociálních kontaktů.

3 ZÁJMOVÁ ČINNOST

Zájmy jsou ve většině případů vyvolány potřebami, ale nejsou s nimi totožné. Zájmy se rozvíjejí podle existujících potřeb, umožňují jejich uspokojování, a tím zároveň ovlivňují jejich charakter a vznik dalších potřeb. Zájmy souvisejí se zaměřením osobnosti a lze je charakterizovat jako stálé snahy zabývat se předměty nebo činnostmi, které člověka upoutávají po stránce poznávací nebo citové (Pávková et al., 1999, s. 96).

Pro mnohé je zájmová činnost a úspěch v ní velmi důležitý. Úspěch v zájmové činnosti totiž často může kompenzovat neúspěchy a nezdary v dalších oblastech života. V současné době se nabízí mnoho zájmových aktivit, důležitá je však kvalita těchto nabízených činností. Musí totiž uspokojovat potřeby dítěte a být také prospěšné pro ostatní společnost. Zájmová činnost má v životě dítěte nezastupitelné místo, přináší mu osobní citové uspokojení, seberealizaci. Naučí ho také chování v zátěžových situacích, jak se vypořádat se stresem a pro mnohé děti je odrazovým můstkem do dalšího života.

3.1 Pojem zájmová činnost

„Zájmy souvisejí s celkovým zaměřením osobnosti a lze je charakterizovat jako relativně stále snahy zabývat se předměty nebo činnostmi, které člověka upoutávají po stránce poznávací nebo citové“ (Pávková et al., 1999, s. 96).

Je několik požadavků, které se bez rozdílu vztahují na všechny zájmové činnosti ve sféře volného času dětí a mládeže:

- Dobrovolnost – je třeba si uvědomit, že do školy dítě chodit musí, ale navštěvovat zájmovou činnost může, v nejlepším případě by tam mělo chtít chodit.
- Aktivita – ta se dá ve většině případů předpokládat, neboť je dítě někde z vlastního zájmu, čili dobrovolně. Pak tedy nemá problém s tím se aktivně do činnosti zapojit.
- Seberealizace – tady je dobré si uvědomit, že dítě často nemusí nacházet uznání a ocenění ve škole a proto hledá skupinu dětí, která má stejné zájmy a kde by mohlo vyniknout.
- Pestrost, zajímavost, přitažlivost – dítě může přecházet z kolektivu do kolektivu, jestli regule jednoho útvaru dítěti nevyhovují, může bez problému přejít do jiného.

- Odpočinkové a rekreační zaměření – toto může opravdu poskytnout jen sféra volného času a rozumně řízená zájmová činnost.
- Orientace na sociální kontakt – pouze ve svém volném čase má dítě možnost zvolit si kolektiv, kde se cítí dobře a kde chce být. V této skupině se učí přijímat určité normy, pravidla a hodnoty života (Hájek et al., 2008, s. 38).

„Zájmy patří mezi vlastnosti aktivačně-motivační – vedou osobnost k činnosti (aktivitě) a vyvolávají pohnutku (motiv) k činnosti zaměřené určitým směrem“. Zájmy mají úzkou vazbu s vlohami a schopnostmi člověka, které jsou podmínkou pro úspěšné vykonávání nějaké činnosti.

Zájmy můžeme dělit podle úrovně činnosti, časového trvání, koncentrace, společenské hodnoty.

Podle **úrovně činnosti** jsou to zájmy, které můžeme označit jako aktivní a receptivní. Aktivní jsou zájmy, při nichž jedinec sám vyvíjí činnost a produkuje nějaké hodnoty. Receptivní jsou ty, při jejichž realizaci se aktivita omezuje pouze na vnímání předmětu zájmu. Podle intenzity zájmu můžeme rozlišovat zájmy hluboké a povrchní. Hloubkou se rozumí úsilí, které jedinec vyvine na uspokojení zájmu.

U časového trvání mluvíme o krátkodobých, dočasných či přechodných zájmech, jejichž opakem jsou zájmy trvalé.

Podle stupně koncentrace rozlišujeme zájmy jednostranné a mnohostranné.

Podle společenských norem jsou to zájmy žádoucí a nežádoucí, které se neslučují s obecně platnými společenskými, případně právními normami. Společensky ovlivňovaná zájmová činnost vede k žádoucímu společenskému rozvoji osobnosti, dobrému životnímu stylu. Naproti tomu volný čas nenaplněný zájmem má tendenci k patologickému chování (Pávková et al., 1999, s. 97).

3.2 Funkce zájmových činností v životě dítěte

Je logické, že jinou funkci bude plnit zájmová činnost u dítěte předškolního věku a jinou u dítěte staršího školního věku. Zájmy se u člověka vyvíjí během celého života, záleží také na možnostech, které má, a šancím, které jsou mu poskytnuty.

„Zájmová činnost plní funkci výchovnou i vzdělávací. Rozvíjí celou osobnost, působí motivačně i socializačně, podporuje seberealizaci. Jako součást volného času plní i úkoly zdravotně-hygienické. Může být prostředkem relaxace, odpočinku, duševní i fyzické rekreace a regenerace sil“ (Pávková et al., 1999, s. 103).

V předškolním věku u dětí převažuje zájem o činnost samotnou. Zájmy v mladším školním věku nejsou ještě úplně rozlišeny, proto je nutné dětem k výběru předkládat činnosti, při kterých se často mění obsah, ale také prostředí, kde činnosti probíhají. Mladší školní věk je čas nadšení pro vše nové. V tomto věku děti objevují různé činnosti, zkouší je a zpravidla u nich vydrží jen krátkodobě. Starší děti mají uvědomělejší výběr specializovaných zájmových činností. Zájem je většinou trvalejší a odpovídá společenským i individuálním hodnotám. Dospívající prožívají své zájmy intenzivně a věnují jim velké množství svého volného času (Pávková et al., 1999, s. 102).

Zájem zahrnuje a rozvíjí poznávací, citové a volní složky duševního dění. V utváření zájmů se uplatňuje mnoho faktorů: osobní zkušenost, pohlaví, sociální status, kultivační podněty, výchova, věk aj. Vypovídají tedy toho dost o osobnosti svého nositele. V zájmové aktivitě dochází také k rozvoji a uplatnění mezipředmětových vztahů. Po mechanickém osvojení a následném logickém utřídění poznatků je přirozená tendence k vlastnímu aktivnímu poznávání, které je také tou nejlepší cestou k důkladnosti i trvalosti znalostí a dovedností (Čačka, 1996, s. 77).

Zájmová činnost vychovává k využívání volného času a může být **příležitostná** – exkurze, besedy, vycházky, expedice; **pro skupinovou činnost** – soubory, kluby, oddíly; **pro individuální uspokojování zájmů**, ale také **hromadnou formou** – festivaly, slavnosti a **organizovanou formou** – s pedagogickým vedením (výlet), (Pávková et al., 1999, s. 104).

3.3 Druhy zájmových činností

Zájmová činnost poskytuje mnoho příležitostí pro rozvoj dětí a jejich poznávacích procesů, jako je vnímání, představivost, myšlení, paměť či fantazie. Na základě aktivity při zájmové činnosti, děti rozvíjí svůj obzor, zdokonalují si své znalosti. Získávají nové poznatky a ty se pak učí používat v praxi. Všechny typy zájmových činností nabízí dětem pozitivní prostředí, možnosti sociálních kontaktů, možnost seberealizace. Jestliže dítě získá návyk navštěvovat společensky hodnotnou zájmovou činnost, tak tato vlastnost mu většinou zůstane až do dospělého věku, kdy účelně využívá svůj volný čas.

Pávková s kolektivem (1999, s. 98) užívá tradiční dělení zájmové činnosti na:

- společenskovědní – zahrnuje činnosti, které vedou k poznání aktuálního společenského dění. Pěstuje vztah k vlasti, k mateřskému jazyku, k tradicím našeho národa. Můžeme sem zařadit např. poznávání okolí našeho bydliště, informace o životě významných osobností, dodržování tradic školy, studium cizích jazyků a další.
- pracovně-technické – tyto činnosti napomáhají ke zdokonalování manuálních dovedností, obohacování vědomostí v technické oblasti. Prohlubuje se zájem dětí o tvořivou práci. Okruhy pracovně technických zájmových činností zahrnují práce s různými materiály, montážní činnosti, modelářské práce, přípravu pokrmů.
- přírodovědné – vedou k prohlubování vědomostí o dění v přírodě. Snaží se formovat pocit morální odpovědnosti za ochranu přírody. Mezi okruhy můžeme zařadit pozorování přírodních objektů, pěstitelské práce, chovatelství, ochranu životního prostředí, práce v přírodě, rybářství, včelařství, myslivost.
- esteticko-výchovné – formují estetické vztahy dětí ke společnosti a jejím materiálním a kulturním hodnotám. Činnosti jsou zaměřeny na rozvíjení výtvarného, hudebního, literárního, dramatického a hudebně-pohybového projevu. Řadíme sem tedy výtvarné zájmové činnosti, hudební a literárně-dramatické.
- tělovýchovné, sportovní, turistické – přispívají k fyzické zdatnosti a psychické odolnosti. Přiměřená pohybová aktivita je podmínkou zdravého vývoje. Sportovní pohyb v dětství značně přispívá k tomu, aby se pohyb stal i v dospělosti nezbytnou potřebou. Okruhy této činnosti jsou kondiční cvičení, gymnastika

a tanec, atletika, sportovní hry, turistika, seznamování se životem sportovců či sledování sportovních soutěží (Pávková et al., 1999, s. 98).

Za poslední léta se pracovní doba zkracuje a přináší tak možnost, jak v životě dětí, tak i v životě dospělých, lépe si řídit a organizovat svůj volný čas. Díky rozmanitě trávenému času se zvyšuje kvalita života a prodlužuje se i jeho délka. Rodiče mohou trávit více času se svými dětmi a vytvářet tak lepší podmínky pro jejich výchovu. Volný čas se tak stává součástí života v průběhu dne, týdne i celého roku.

4 SPOLEČENSKÝ TANEC

Obecně můžeme tanec označit jako pohyb za doprovodu hudby. Tanec může navodit radost, dává možnost k vyjádření pocitů člověka.

Společenské tance vznikaly jako zdroj zábavy. Mají však přesně stanovené krokové pasáže a jako doprovod slouží umělá hudba. Přísně se dbá na etiketu, na dokonalé držení těla, ladné vedení paží a samozřejmě na patřičný výraz. Během dlouhé doby se tance buď obměňovaly, nebo vznikaly tance nové. V současné době jsou k vidění na soutěžních parketech standardní a latinskoamerické tance, které jsou rozebrány v následujících kapitolách. Díky tomuto zařazení společenského tance do soutěžní činnosti, můžeme používat také synonymum sportovní tanec.

Pro sportovce-tanečníky je tanec většinou životní „drogou“, životním stylem. Dává jim to, co mohou nabídnout i ostatní sporty – fyzickou a psychickou námahu, kondici, poznávání různých lidí, zemí, kultur, pocity vítězství i prohry, týmového ducha, ale i individuální výjimečnost (Odstrčil, 2004, s. 6).

Pro diváky je to především krásná podívaná. Krásní mladí lidé ve třpytivých kostýmech se snaží předvést nejen správnou techniku pohybu, ale i náladu a charakter jednotlivých tanců. Divák má možnost sledovat na tanečním parketu vždy několik párů a může si tedy vybrat ten, který ho nejvíce zaujal (Odstrčil, 2004, s. 6).

Pro znalce představuje společenský tanec sportovní disciplínu, která se ve vrcholovém provedení blíží umění. Odborník si vyhledává ty nejjednodušší taneční prvky, aby vychutnal kvalitu a krásu pohybu, u těch obtížných zase oceňuje jistotu provedení a nechává se tanečníky přesvědčit o tom, jak je to všechno jednoduché a vznešené. Nemá rád, když vidí příliš mnoho dřiny, námahy a úsilí, to vše by mělo zůstat skryté. Nehodnotí ani maximální rychlost nebo výdrž, to jsou sice potřebné složky v celkovém výkonu, ale cílem provedení je kvalita a krása pohybu, charakter jednotlivých tanců a doprovodné hudby a samozřejmě atmosféra, kterou páry svým výkonem vytvářejí (Odstrčil, 2004, s. 6).

4.1 Historie a charakteristika společenského tance

19. století je považováno za období, ve kterém vznikl společenský tanec v pojetí, ve kterém ho známe dnes. Taneční zábavy začaly být nedílnou součástí společenských setkání všeho druhu. K radosti z pohybu a hudby se přidalo i dlouhou dobu zakazované kouzlo párového tancování. Tance se zmocnily snad všechny vrstvy obyvatel a polka s valčíkem se staly představiteli této epochy (Odstrčil, 2004, s. 8).

Na počátku 20. století však společenský tanec v Evropě pocítil potřebu nových impulzů. Do Evropy začaly přicházet první tance ze Severní a Jižní Ameriky, které pochopitelně vycházely z odlišných společenských poměrů a odrážely střet bělošské, černošské i původní americké kultury. Objevily se pochodové a foxtrotové tance, počátky waltzu a tanga. Z varieté se dostávaly postupně mezi fanoušky a do tanečních škol (Odstrčil, 2004, s. 8).

Toto období tanečního rozmachu ale nevedlo k rozšíření nových tanců. Každá taneční škola prosazovala svoji vlastní interpretaci a tanečníci na parketech působili velmi odlišně. Obrat nastal ve dvacátých letech minulého století, kdy učitelé tance z Anglie sjednotili taneční styly a vytvořili tzv. internacionální styl. Vybrali nejcharakterističtější tance, popsali nejpopulárnější variace a stanovili požadavky na doprovodnou hudbu. Touto standardizací se jim podařilo vrátit tanci komunikativní schopnosti a zpřístupnit jej většímu množství zájemců. Byl to takový krok jako např. zavedení hromadné výroby aut, v některých zemích se dokonce hovořilo o tanečním průmyslu (Odstrčil, 2004, s. 8).

Mezi světovými válkami nastoupil jazz a objevily se latinskoamerické rytmy. Po rumbě do Evropy postupně přišla samba a swingové tance. Z karibské oblasti se přidala chacha a k latinskoamerické skupině tanců se přiřadilo i paso-doble. V jednu chvíli svět ovládl rokenrol a stal se velkou inspirací posledního ze soutěžních tanců – jive. Tím se okruh soutěžních tanců uzavřel (Odstrčil, 2004, s. 8).

K plnému rozmachu tanečních soutěží došlo ve 30. letech. Vznikla řada národních i mezinárodních organizací tance. V roce 1935 byla v Praze založena International Amateur Dancers Federation (FIDA). Na rozdíl od ostatních sportovních odvětví řídily taneční sport od počátku profesionální organizace. Tanec byl na prvním místě byznys a amatéři byli výhodnou ekonomickou základnou pro podnikání. Tato situace přetrvává v klasických tanečních zemích dodnes (Odstrčil, 2004, s. 9).

Anglii všichni uznávají jako kolébku společenského tance (přestože první soutěže pořádali Francouzi). Ekonomicky výjimečně silné Německo ztratilo své postavení a na první místa se dostávají Italové, kteří ovládli standardní tance, a Rusové, kteří velmi vynikali v latinskoamerických tancích. Velmi silní, ale bez dostatečné ekonomické podpory, jsou Poláci a Ukrajinci. Nečekaně se ukazují vynikající výsledky Slovinska a pobaltských republik. (Odstrčil, 2004, s. 9).

Samostatnou kapitolou je výjimečný růst popularity společenského tance na Dálném východě. Velkou taneční velmoc Japonsko doplňovaly jen čínské satelity Tchaj-wan, Hongkong a internacionální Singapore. Ale v dnešní době dochází k velkému rozmachu v Číně,

v Jižní Koreji a v dalších východoasijských oblastech. Soutěžnímu tanci přišla na chuť také celá Severní Amerika (Odstrčil, 2004, s. 9).

Na národní úrovni v České republice působí ČSTS (Český svaz tanečního sportu), což je občanské sdružení ve smyslu zákona č.83/90 Sb. ČSTS je nepolitická a nezisková organizace, se sídlem v Praze. V zahraničním styku používá ČSTS název CZECH DANCE SPORT FEDERATION, ve zkratce CDSF (Český svaz tanečného sportu [online]).

Taneční sport či společenský tanec má řadu dalších aspektů, které mu dávají zcela ojedinělé postavení v rodině sportů – např. důraz na správné držení těla a na celkový vzhled, na estetickou, hudební a citovou výchovu, na vztah k opačnému pohlaví, na schopnost vlastní prezentace. Lze jej provozovat v každém věku a pro každý věk má své kouzlo. Od mateřských škol, kde se jen tak hopsá, přes výkonnostně špičkové kategorie juniorů a dospělých, kde je možné stát se i mistrem světa, až po kategorie seniorů, kde je soutěžení spíše příležitostí ke společnému setkávání a trávení volného času (Odstrčil, 2004, s. 7).

Děti tancem rozvíjí své pohybové schopnosti, naučí se lépe zvládat rytmus, zvýší svou obratnost, rychlost či koordinaci. Získají návyky pro pohyb a společnou pohybovou práci v kolektivu. Naučí se správné držení a pohyb těla vzhledem ke svým anatomickým a fyziologickým možnostem. Důležitý je také emoční prožitek z tance. Jelikož se jedná o párové tancování, vzniká zde pro děti příležitost častého setkávání a komunikace s opačným pohlavím. Rozvíjí se tak jejich lepší postavení ve společnosti či mezi vrstevníky a nemají v budoucnu větší problémy v navazování nových kontaktů. Efektivně tráví svůj volný čas a ten tak plní všechny své funkce.

Dnes dětí tančí již od útlého věku a existuje několik věkových kategorií a výkonnostních tříd:

Věková kategorie	Věk	Taneční třída
Děti I	do 10 let	D
Děti II	11-12 let	D, C
Junioři I	12-13 let	D, C, B
Junioři II.	14-15 let	D, C, B
Mládež	16-18 let	D, C, B, A, M
Dospělí	18-35 let	D, C, B, A, M
Senioři	nad 35 let	D, C, B, A, M

Tabulka 1: Kategorie a třídy, Zdroj: autorka

Věková kategorie je přiřazována podle staršího z páru. Výjimkou jsou senioři. Tam je věková kategorie podle mladšího z partnerů. Výkonnostní taneční třídy se dělí na hobby (nejnižší výkonnost), D, C, B, A, M (nejvyšší). Zařazení do tříd je podle partnera. Taneční partner je nositel počtu bodů a „F“(započítané místo ve finále), které rozhodují o posunu do vyšší taneční třídy. V případě změny taneční partnerky, zůstává tanečníkovi získaná výkonnostní třída, počet bodů, počet „F“. Partnerce zůstává jen její nejvyšší vytančená třída.

To, jak tanec vypadá v dnešní době, ovlivnilo několik důležitých aspektů, které dotvářejí jeho celkový vzhled. Téměř vše, co se děje ve světě kolem nás, například móda, sociální otřesy, popularita určitého druhu hudby či válka, toto vše má svůj vliv a dopad na současnou taneční scénu. Významným krokem pro taneční sport by jistě bylo přijetí mezi olympijské sporty. Zatím je sportovní tanec čekatelem na zařazení do programu Olympijských her a čeká na rozhodnutí Mezinárodního olympijského výboru.

4.2 Standardní tance

Standardní tance jsou v dnešním pojetí charakterizovány uzavřeným párovým držením, švihovým pohybem po parketu. Postupně se upravují techniky, mění se obsah a výraz tanců, rozvíjí se móda v oblékání a v hudebním doprovodu. Z původního anglického stylu vyznačujícím se hlavně nedbalou elegancí a obdivem k technice tance, se současný styl posunul k dravosti, obdivu ke kráse tance, k romantičnosti a citovému prožití pohybu (Odstrčil, 2004, s. 11).

Waltz má jakousi příbuznost s valčíkem. Je na tři doby, ale pohybově s valčíkem moc společného nemá. Je mu vlastní švihový kyvadlový pohyb, který připomíná dětskou houpačku nebo jízdu na kole z jednoho kopce na druhý. To umožňuje měkký postupový pohyb a přidáním rotací i pohyb krouživý. Charakteristickým krokem je přísun, který mu umožňuje dostat se až do těch nejvyšších sfér, ze kterých se pak lze lehounce a pomalinku snášet.

Tango (dřívějším příjmením Argentino). Rytmus v tangu se určuje zastavením nezatížené nohy. Tango je plné rozporů, jednou jsou jeho pohyby tvrdé, trhavé a mužné, jindy měkké, skoro plíživé a ženské. Vše se provádí také tělem, nejen nohama. Neustálou změnou mezi tvrdostí a útočností na jedné straně a měkkostí a zadržováním energie na druhé straně vytváří tango skutečné drama.

Valčík (někdy též vídeňský). Je kmetem mezi ostatními standardními tanci. Jeho nejparádnějším číslem je točení na místě. V Čechách se tomu říká „flekáč“, jinde fle-kerl.

Slowfoxtrot je nejklasičtější anglický tanec. Nedbale elegantní, přitom velkoprostorový pohyb vychází z kyvadlového švihu, ale rozprostírá se do dálky a vytváří iluzi dlouhé ploché vlny.

Quickstep je velmi výbušný, bujný a dokáže navodit skvělou náladu. Na rychlost v quickstepu je třeba být pořádně obratný. Je třeba tančit plynule s veselými, perlivými a poskočnými kroky! Žádné vracení, žádné úskoky, vše se neustále valí vpřed. Je to opojení rychlostí a obratnosti (Odstrčil, 2004, s. 12).

Tanec	Takt
Waltz	3/4
Tango	4/4
Valčík	3/4
Slowfoxtrot	4/4
Quickstep	2/4

Tabulka 2: Takty tanců

Zdroj: autorka

Standardní tance bývají většinou u dětí trochu méně oblíbené než tance latinskoamerické. Těžko říci, zda je to složitostí krokových variací nebo třeba méně atraktivní hudbou pro dětské uši. Každopádně ve výuce dětí představují standardní tance hlavně učení se disciplíně, učení se pozitivnímu chování k partnerovi opačného pohlaví a samozřejmě učení se ne jednoduchým pohybům ať už nohama, ale také pažemi a hlavou. Na tanečních soutěžích se ve většině případů tančí standardní tance jako první a vzhledem ke svému náročnému standardnímu držení rukou vyžadují po dětech dobrou fyzickou připravenost.

4.3 Latinskoamerické tance

Latinskoamerické tance jsou podstatně mladší. Vždyť program této disciplíny se ustálil až v 60. letech minulého století. První standardizační kroky prováděli stejní učitelé tanců jako u tanců standardních. Dodnes platí názor, že ty nejzákladnější postupy a techniky jsou v obou disciplínách velmi podobné. Latinskoamerické tance, stejně jako jejich doprovodná hudba, vždy překypovaly rytmickou pestrostí, nezkrotností, temperamentem, smyslností, živočišností a velkým citovým nábojem. Tance jsou uvolněnější nejen v držení párů, ale i oblečení je

svobodnější, pohyb je možný jak na místě, tak i do prostoru a hudba je velmi rozmanitá (Odstrčil, 2004, s. 13).

Samba proslavila svou vlast ještě více než káva. I když kořeny má v Africe. Z původních rituálních tanců si ponechala vášeň a živočišnost, ale také melancholii. Postupové kroky, poskoky, valení a kolébky, které jí dovolují pohyb po celém parketu, zpracovává každá taneční škola různě, ale bouncing – zhoupnutí v kolenou doprovázené pohybem kyčlí vpřed a vzad je všude jejím poznávacím znakem. Používá nejvíce rytmických obměn a její specialitou jsou tříkrokové figury.

Chacha - slova cha−cha−cha (čačača) svým zvukem doprovázejí základní přeměnový krok. Rytmus není vůbec komplikovaný. Přeměny se zkombinují v jednom taktu se dvěma volnými kroky nebo s další přeměnou. Chacha je ze všech tanců nejmladší a působí bezstarostně, svěže, lehkomyslně. Nohy, paže, ruce a prsty, celé tělo, dokonce i oči hrají v ustavičném pohybu. Pohyby kyčlí podtrhují její kubánský původ.

Rumba má poněkud nejasný vznik. Současný „kubánský" styl jí paradoxně dali až po jejím zabydlení se v Evropě. Charakteristickým se pro ni stal pomalý krok, který se tančí přes hranici taktu (na doby 4−1). K rozmanitosti latinskoamerických rytmů přispívá typickým dvoutaktovým rytmem (1., 4. a 7. osminka v prvním taktu a 3. a 5. osminka ve druhém taktu), který hrají claves – dřeva. Atmosféra kubánských tančíren dala vzniknout jejímu základnímu pohybu kyčlí, který je výrazem lákání i dobývání, ale i hrdosti a vznešenosti.

Paso doble jako jediné nevychází z černošské kultury, ale má kořeny ve Španělsku. Býčí zápasy a flamengo vytvořily jeho odlišné postavení, základní kroky a celou atmosféru tance. Výjimečnost podtrhuje i doprovodná hudba, která má svou ustálenou strukturu s typickými „korunami", vytvářejícími iluzi určitého příběhu. Základní prvky jsou inspirovány pohyby toreadorů a jejich pomocníků v aréně. I názvy figur jasně ukazují, co který pohyb a figura představují. Partnerka nepředvádí pohyby býka, ale šátek nebo pláštěnku toreadora. Druhý kořen – flamengo – dává partnerce rovnoprávnější roli a umožňuje jí využívat typické pohyby rukou vycházející z používání kastanět.

U **jivu** je neuvěřitelné, co dokázalo v monotónních rytmech severoamerických černochů pouhé přesunutí důrazu z lichých na sudé doby. Jive je tvrdý a důrazný jako v rock-and-rollu, měkký a kočkovitý jako ve swingu, hravý a odvázaný jako v boogie. A protože je to poslední soutěžní tanec a je velmi náročný, vyžaduje po tanečních párech výbornou fyzickou kondici (Odstrčil, 2004, s. 14).

Tanec	Takt
Samba	2/4
Chacha	4/4
Rumba	4/4
Paso - doble	2/4
Jive	4/4

Tabulka 3: Takty tanců

Zdroj: autorka

Jeden z prvních tanců, které se děti učí je chacha. Pro svou jednodušší rytmizaci a ne moc složité krokové variace se u dětí těší velké oblibě. Děti se ji naučí během prvních pár hodin a dává jim to tak pocit, že tanec zvládají a že jim jde, což je při tanečních začátcích velmi důležité. Pokračovat pak s výukou zbylých latinskoamerických tanců již není tak složité, protože děti se na ně těší. Doprovodná hudba je velmi chytlavá a dětí ji milují. Od začátku musí být kladen důraz na správnou techniku, jelikož špatné návyky se hůře odstraňují.

5 PSYCHOLOGIE ŠKOLNÍHO DÍTĚTE

Hlavním úkolem psychologie dítěte je zkoumání zákonitostí vývoje duševních procesů a jak se tyto procesy postupně mění v závislosti na životních podmínkách a činnostech (Koch, 1960, s. 8).

Dítě se neustále a po všech stránkách mění a tím se stále zdokonaluje a vyvíjí. Jsou dvě základní příčiny vývoje dítěte – vnitřní příčiny, což je dědičnost a vnější příčiny, to je výchova. Tyto dva pojmy se vzájemně ovlivňují a prolínají ve vývojovém procesu (Koch, 1960, s. 13).

V širším smyslu je středem zájmu psychologie dítěte nejen psychický vývoj, ale i fylogeneze, tj. zkoumání psychických projevů, chování a učení (Šimíčková - Čížková et al., 2010, s. 7).

Psychický vývoj je složitý a mnohotvárný proces, který lze charakterizovat jako sled tělesných a psychických změn, které jsou náhodné, ale zákonité a nezvratné. Tyto změny jsou progresivní. Začínají u nižších norem a postupují k vyšším, jdou od jednodušších ke složitějším a stále dokonalejším formám psychických procesů a vztahů jedince k okolnímu světu. Vývoj je komplexní a dynamický proces, většinou nerovnoměrný, ale má svůj pevný řád a své zákonitosti (Šimíčková - Čížková et al., 2010, s. 7).

Vývojová změna je z obecného hlediska chápána jako přechod od méně dokonalého projevu k dokonalejšímu, je poměrně stálá a je v zákonitém vztahu k chronologickému věku. Vývojové změny lze podle odborníků klasifikovat na:

- biologické – tělesný vývoj, zrání organismu,
- kognitivní – vývoj poznávacích procesů – vnímání, paměti, myšlení,
- emocionální – vývoj emočního prožívání,
- psychosociální – vstup do školy apod.

Tyto změny, ke kterým během vývoje dochází, jsou také propojeny se společenskými, kulturními a historickými vlivy a také s každodenním životem a událostmi, jež se v životě přihodí (Šimíčková - Čížková et al., 2010, s. 7).

Za základní činitele vývoje jedince lze považovat **vlivy biologické** – genetický program, fyziologické vlivy či vrozené faktory, **faktory prostředí**, a to především faktory **sociální,** ale také **vlivy psychologické** – aktivita dítěte, jeho vlastní já, dění uvnitř jeho osobnosti (Šimíčková - Čížková et al., 2010, s. 9).

V současné psychologii se nejčastěji uplatňuje interakční pojetí determinace psychického vývoje. Ta předpokládá propojenost a vzájemné ovlivňování uvedených činitelů vývoje. Základní mechanismy, pomocí nichž probíhá utváření osobnosti, jsou biologické

pochody **zrání** organismu a psychologické procesy **učení**. Zrání podmiňuje meze vývoje a určuje časový řád učení. V důsledku schopnosti učení dochází u dětí k mimořádnému rozrůznění duševního života (Šimíčková - Čížková et al., 2010, s. 9).

Průběh lidského života tvoří proces postupného narůstání nebo také ubývání. Je možné ho znázornit jako vzestupnou nebo sestupnou křivku. Celý vývojový proces je složen z odlišných vývojových etap. Jednotlivá období mají své specifické zvláštnosti, které jsou pro dané období charakteristické. Některé změny mohou být tak výrazné, že přímo signalizují nástup nové etapy (Plevová, 2006, s. 9).

S členěním životního cyklu na určité úseky se setkáváme i ve velmi dávné minulosti. Hippokrates rozdělil lidský život do sedmi období a každému období připisuje sedmileté trvání. Známý pedagog Jan Amos Komenský člení lidský věk v díle Orbis pictus rovněž na období sedmiletá: dítě, pachole, mládenec, jinoch, muž, starý muž, kmet. Komplexní periodizaci vytvořil v naší psychologické literatuře Václav Příhoda v díle „Ontogeneze lidské psychiky“ (Plevová, 2006, s. 10).

Rozdělením vývojových etap se dále budu zabývat v dalších kapitolách. Podrobně se však budu zaobírat etapou mladšího školního věku, protože ta je pro tuto práci stěžejní.

5.1 Etapy psychického vývoje a jejich charakteristika

V této kapitole okrajově nastíním všechny etapy psychického vývoje člověka, aby bylo zřejmé, kde přesně se nachází etapa, která je v různé literatuře označována odlišným způsobem. Takovou etapou je pro mou práci mladší školní věk. Tuto část vývoje rozeberu podrobněji.

Jedním z cílů vývojové psychologie je zachytit obecné i specifické pravidelnosti lidského vývoje a jejich vzájemné vztahy. Nejde jen o studium jednotlivých věkových období, ale naopak o sledování souvislého postupu celého lidského života. Lidská individualita je tak jedinečná a neopakovatelná, že její vývoj nepostupuje v obecné, ale jedinečné křivce (Šimíčková - Čížková et al., 2010, s. 16).

Určité vývojové změny nastupují zpravidla ve stejných věkových intervalech. Změny duševních výkonů a chování se udržují po určitou dobu a jsou nezvratné. Z podrobného sledování zejména dětí lze vyvodit závěr, že jsou věkové etapy, kdy vzniká poměrně málo nových projevů, a jsou období, která jsou naopak velmi bohatá na vývojové změny (Šimíčková - Čížková et al., 2010, s. 16).

Zákon diferenciace a integrace lze vidět na všech vývojových změnách. Projevuje se tak, že psychické i motorické aktivity mají v průběhu vývoje stále větší rádius, a zařazují se do širších společenských souvislostí a postupně se tak stávají složitější a ucelenější.

Zákon směřování ke struktuře druhu potvrzuje formující se sílu zárodku, v němž už je přítomen každý vývojový stupeň jedince. Všechny vývojové fáze člověka jsou zaměřeny k budoucí lidské podobě. Tuto zákonitost lze dobře sledovat u dětského chování, které směřuje ve svých psychických projevech od počátku k formám chování v dospělosti.

Zákon vývojové nerovnoměrnosti vychází ze skutečnosti, že jak tělesná ústrojí, tak duševní procesy se nevyvíjejí stejným tempem. Jejich vývoj se řídí důležitostí orgánů a intenzitou věkových psychických potřeb pro život člověka.

Zákon vývojové retardace doplňuje zákon vývojové nerovnoměrnosti. Každý organismus roste v raném období rychle v celku i v částech. Tempo narůstání se však v průběhu jeho života zvolňuje, až dostoupí k vývojovému „plató“.

Zákon individuálního průběhu fyzického a psychického vývoje vychází ze skutečnosti, že v lidském vývoji je sice pořadí období pro všechny jedince celkově stejné, ale není totožné. Individuální vývoj se řídí těmi činiteli, jejichž rozdílné působení vytváří jedinečnost každého člověka. Mezi individualitou a vnějšími podmínkami je vzájemný poměr (Šimíčková - Čížková et al., 2010, s. 17).

Při členění psychického vývoje do jednotlivých etap nejsou autoři jednotní. Často volí odlišné uspořádání a kritéria třídění. U tak složitých jevů, jako je vývoj, nejde totiž určit jedno klasifikační hledisko. Koncepce se tedy liší podle toho, zda jsou základem kritéria biologická a fyziologická (výška, hmotnost), psychologická, sociální (věk) (Petřková, 1991, s. 8).

Petřková uvádí následující klasifikaci:

- období prenatální – od početí do narození,
- období novorozenecké – od narození do 6 týdnů,
- období kojenecké (nemluvněte) – od 6 týdnů do 1 roku,
- období batolete – 1 – 3 roky,
- období předškolního věku – 3 – 6 let,
- období mladšího školního věku – 6 – 11 let,
- období dospívání - 12 – 20 let,
- dospělost:
  - mladá – 20 – 30 let,
  - střední – 30 – 45 let
  - pozdní – 45 – 65 let,
- stáří:
  - stárnutí – 65 – 75 let
  - pokročilý věk – od 75 let (Petřková, 1991, s. 9).

Vědeckým příspěvkem k periodizaci lidského života z hlediska anatomického a fyziologického je dělení A. Hallera (profesora anatomie v 19. století). Období, kterým se v práci zabývám, nazývá **druhé dětství** a dělí ho na první etapu **od 7 do 12 let** a druhou etapu **od 12 do 15 let** (Šimíčková - Čížková et al., 2010, s. 21).

Anatomické periodizace lidského věku jsou přínosné pro poznání vývoje člověka, ale jsou pouze jednostranné. Popisují spíše jen vnější faktory, jako je délka kostry, objem těla apod. Jak růstové přírůstky, tak celkový vývoj závislý na činnosti žláz s vnitřní sekrecí, užil ve svém dělení lidského života M. Skořepa (1928). Zde se zkoumané období rozdělilo do dvou etap, a to mezi druhou, což je **dětství od 3 do 8 let** a třetí **etapu chlapce a děvčete od 8 do 14 let.** Mladší školní věk je tedy na pomezí dvou období (Šimíčková - Čížková et al., 2010, s. 22).

Kompletní periodizace, která by zachytila nejen biologický, ale i psychický a sociální obraz vývoje člověka, je v naší psychologické literatuře nejlépe reprezentována V. Příhodou v jeho

„Ontogenezi lidské psychiky“ (1977). Ten nazývá období **od 6 do 11 let** jako **prepubescenci** (Šimíčková - Čížková et al., 2010, s. 22).

Příhoda o této vývojové etapě hovoří hlavně jako o období vstupu dítěte do školy, které nevyplývá z podstaty vývoje, ale je potřebou společenskou, která od základů mění život dítěte. Vývojově je ale toto období klidnější, je provázeno především změnami v sociálním chování, s množstvím zájmů a zvyšováním jeho sebevědomí (Šimíčková - Čížková et al., 2010, s. 24).

Jiný přístup k členění duševního vývoje uvádí J. Piaget (1966). Na rozdíl od Příhody sleduje pouze odpověď na to, jak se u dítěte vyvíjí jeho logické myšlení a jak dítě chápe matematické, geometrické, fyzikální, ale i morální pojmy. Piaget ve svých předpokladech vychází z činnosti dítěte jako zdroje myšlení v rámci širšího pojetí inteligence. Věk **od 4 do 7 let** označuje jako **etapu názorného myšlení** a **11 až 12 let** je **etapa konkrétních operací** (Šimíčková - Čížková et al., 2010, s. 27).

Názorné myšlení směřuje k obecnosti. Dítě uvažuje v celostních pojmech a je vázáno na vnímavost a představivost. Pokrok v myšlení dítěte ze symbolické etapy je nesporný, dítě zatím nemyslí skutečně logicky. **Konkrétní operace** se objevují v mladším školním věku. Dítě již chápe příčinné vztahy a nespokojí se pouze s jednoduchými soudy typu: „Když je zima, tak sněží.“ Chce nalézt různé souvislosti mezi jevy. Školák již dovede ve většině případů řadit úspěšně předměty podle kvantitativních znaků (délka, hmotnost) i podle tvarů (Šimíčková - Čížková et al., 2010, s. 28).

S. Freud (1991) vychází při členění etap vývoje dítěte z jeho afektního prožívání a pudového života. Periodizaci řadí podle přísunu „erogenních zón“ těla, které poskytují dítěti v během jeho vývoje libost při uspokojování sexuálního pudu. **Stadium latence** je označení pro období **od 5. – 6. roku do dospívání**. O tomto stádiu hovoří Freud jako o době, kdy na čas ustupují dětské emoční a sexuální touhy a zájmy do pozadí. Je to období, které je zaměřené především na osvojování poznatků, kulturních hodnot a sociálních rolí (Šimíčková - Čížková et al., 2010, s. 29).

Rozpracování psychoanalytické periodizace, která ale není vázána na biologické faktory, ale spíše na společenské, kulturní a historické podmínky vývoje dětí, předkládá ve své periodizaci E. H. Erikson (1963). Ten vychází z předpokladu, že si jedinec musí na každém stupni svého vývoje řešit určitý „psychosociální konflikt“. Podaří-li se mu tento konflikt vyřešit, může úspěšně postoupit ve svém vývoji dále. Mladší školák je v jeho rozdělení čtvrté vývojové stádium a je charakterizováno jako: **Snaživost proti pocitům vlastní méněcennosti** (Šimíčková - Čížková et al., 2010, s. 31).

Rozdělení psychického vývoje na jednotlivé etapy je důležité pro pochopení vývojových podmínek. Život každého člověka je ale individuální, a tak se vždy jen částečně přibližuje nějakému schématu. Tato individualita se projevuje již od nejútlejšího věku, například v tempu růstu. Takže k vývojové periodizaci je potřeba přistupovat spíše jako k teorii vývojových změn. Individualita vývoje se zajisté projevuje i v mimoškolních činnostech a to například tempem vykonávání, zvýšenou či sníženou aktivitou, obratností dítěte a dalšími aspekty, které jejich určitou životní etapu ovlivňují.

5.2 Psychologie vývoje dítěte v mladším školním věku

Jak jsem psala v předchozí kapitole, různí autoři označují mladší školní věk různými termíny a odlišně o něm hovoří. Důležité ale je věkové rozmezí, které to období zahrnuje, a to je 6 – 11 let. Tato životní etapa může být ještě rozdělena na dobu, kdy dítě vstupuje do školy, což je 6 – 7 let a věkové období 11 – 12 let, kde se objevují první známky pohlavního dospívání s průvodními psychickými projevy. Mladší školní věk může být také nazýván jako druhé dětství. Pro dítě končí období hry a začíná pro něj život povinností, úkolů a školy. Nástup do školy může být pro dítě šokem, jelikož se z kruhu rodiny dostává mezi spolužáky a začíná se řídit určitým řádem. Děti se většinou do školy těší, ale postupem času mohou ke škole získat odpor. V tomto případě je důležitá podpora rodiny, která s přípravou dítěte do školy musí pomáhat. Tento zájem či nezájem rodičů se u dítěte odrazí v jeho budoucím životě. Ne všichni rodiče berou školní docházku svého dítěte zodpovědně a to se pak dříve nebo později projeví na školních výsledcích i sociálních vztazích ve třídě. Učitel má roli kontrolora a dítěti by měl celý tento přechod do školy co nejvíce usnadnit. Zároveň by měl jasně stanovit pravidla, kterými se děti budou řídit.

Někdy se mluví prostě jen o školním věku, ale povinná školní docházka trvá ještě i v období pubescence, která se pak může nazývat také starším školním věkem. Svět školy skutečně poznamenává rozhodujícím způsobem toto období (Langmeier, Krejčířová, 2006, s. 117).

Škola vnáší do života dítěte systematičnost, pravidelnost a také vyžaduje kázeň. Klade jisté nároky na pracovní vytrvalost a pozornost. K tomu se ještě připojuje začlenění do nové a často větší skupiny. To vše většinou působí na dítě jako zátěž (Osladilová, 1986, s. 100).

Role žáka vymezuje chování k učiteli jako nadřazené autoritě a ve vztahu k výkonu, který je chápán jako cíl výuky. Vztah k učiteli se během školního věku mění. Ubývá potřeba

emoční podpory, zvyšuje se důraz na jeho profesní kompetence a spravedlivý přístup. Role žáka určuje sociální identitu dítětem, která je dána mimo jiné i jeho příslušností ke třídě. Zvládnutí této role vyžaduje překonání egocentrického způsobu uvažování, osamostatnění z vazeb na rodinu a přijetí určité zodpovědnosti (Vágnerová, 2001, s. 231).

Snad nejvíce psychicky ohrožující je ve škole srovnávání a hodnocení výkonu dítěte s výkony ostatních spolužáků. Vyšší nároky jsou kladeny na všechny poznávací procesy. Dítě již například nevystačí s neúmyslnou pozorností a dlouhodobé soustředění je pro něj v tomto věku značně vyčerpávající (Plevová, 2006, s. 27).

Je běžné, že některé děti vykazují při vstupu do školy určitou dobu známky nepřizpůsobení. Může se to projevit tím, že si ne zrovna dobře zvykají na nový kolektiv spolužáků, stále si s něčím musí hrát, jsou často neklidné, neposedné, otáčejí se, vykřikují apod. Rodiče si často mohou stěžovat na to, že dítě nechce psát úkoly, odmítá ráno vstávat, je unavené a podrážděné, bolí ho břicho či hlava, špatně spí, zapomíná (Plevová, 2006, s. 27).

Přechod od hry k pravidelnému programu a učení nemusí být tedy pro dítě bezproblémový. Proto je nutné včas rozpoznat ty děti, které budou potřebovat individuální psychologickou či pedagogickou péči. Jedním z opatření u těchto problémů je odklad školní docházky (Vágnerová, Valentová, 1991, s. 74)

S odkladem školní docházky souvisí termín **školní zralost**. Obecně ji lze chápat jako takový stupeň vývoje tělesných i duševních schopností a dovedností dítěte, který je nutným předpokladem úspěšného zvládnutí školních požadavků. Je to jev komplexní, podílí se na něm vlivy vnitřní i vnější. Jedná se o **tělesnou, kognitivní, emoční a sociální zralost** (Šimíčková - Čížková et al., 2010, s. 96).

U **tělesné zralosti** bývá posuzován **věk dítěte, jeho výška a hmotnost a celkový zdravotní stav.** Také by měla být dokončena tzv. **první strukturální přeměna.** To je změna mezi 5. – 7. rokem, kdy dítě začíná rychle růst, prodlužují se mu končetiny a zmizí dětská baculatost. U těchto změn může být dítě více unavené, může dojít k dočasné disharmonii jak v oblasti tělesné, tak duševní. Proto je vhodné, aby tato přeměna byla dokončena ještě před nástupem do školy. A nejpozději před vstupem do školy by měli dospělí kolem dítěte vypozorovat jeho lateralitu.

Co se týče **emoční a sociální zralosti**, tak se dítě stává vyrovnanější, což se projeví jeho citovou stabilitou. Dítě by mělo umět kontrolovat své emoce či kontrolovat své náhlé impulsy. Musí být schopno pracovat ve skupině a převzít roli žáka. Důležitý je také kladný postoj k sobě a přiměřená sebedůvěra. Emočně nevyzrálý školák může prožívat traumatické zážitky, čímž mohou být ovlivněny jeho výkony ve škole.

Kognitivní zralost představuje přechod od celostního vnímání k analytickému. Tento pokrok je viditelný ve čtení, psaní a počítání. Budoucí školák by měl umět nejen rozlišovat detaily, ale i původní celek opět složit. Měl by být schopen analyticko-syntetické činnosti. **Paměť přechází v úmyslnou**, největší význam má **vůlí ovládaná pozornost.** Řeč by měla být plynulá, zralé dítě dokáže hovořit ve větách a jednodušších souvětích. Ve škole by neměla být učiteli lhostejná ani malá vada řeči. Jestliže dítě vyslovuje nějakou hlásku špatně v předškolním věku, je stále naděje, že se přirozeným vyspíváním dítěte vše upraví a ustálí (Plevová, 2006, s. 28).

Pro zralé dítě je tedy typická zvídavost a touha po poznávání světa. Zájem o hru je u něj minimální. Oproti tomu je dítě nezralé, které bez hry téměř nevydrží a pozornost se u něj vyhledává jen těžce. U žádné činnosti nedokáže vydržet delší dobu, není schopné vytrvalosti. Zralé dítě by také mělo mít touhu po jakémkoli pohybu. Například při školních přestávkách má dítě potřebu jakéhosi pohybového vybití. Proto je určitě více než dobré přihlásit dítě do dalších mimoškolních aktivit, kde děti mohou zahnat své psychické napětí z vyučování.

Psychoanalýza označila období mladšího školního věku jako období latence, kdy je ukončena jedna z etap psychosexuálního vývoje a základní pudová energie je poměrně v klidu až do začátku dospívání. Langmeier (1983) charakterizuje tuto etapu jako věk střízlivého realismu, školák je zaměřen na svět a chce ho pochopit. Tendenci k realismu můžeme pozorovat v řeči, kresbě, písemném projevu, zájmech i četbě. Na začátku tohoto období je školák často hodně závislý na autoritě, ke konci je jeho přístup s blížícím se dospívání kritičtější (Šimíčková - Čížková et al., 2010, s. 105).

Psychosomatické změny nejsou nijak bouřlivé ani převratné, vývoj je plynulý a lze vidět pokrok ve všech oblastech. Nápadná je zvýšená aktivita a snaživost dítěte a také ochota spolupracovat. Dítě se stává pilnější, zažívá pocity dělby práce a sounáležitosti. Obecně lze konstatovat, že jde patrně o nejstabilnější část v dětském vývoji (Šimíčková - Čížková et al., 2010, s. 105).

Školákovi nevyhovuje pasivní přijímání informací, chce se všeho sám zúčastnit, pochopit různé souvislosti, zjistit vlastnosti předmětů a jevů. V tomto ohledu lze říci, že dítě je velmi pozorné, vytrvalé, zvídavé a soustavné. **Vnímání** se stává cílevědomým aktem, stává se pochodem zaměřeným na poznávání podstaty vlastnosti předmětů a jevů, svět se školákovi začíná rozšiřovat v prostoru i čase. **Představivost** je u mladšího školáka na vrcholu. Dítě dovede rozlišit skutečnost od fantazie, stále více vniká do životní reality. Vlivem školní práce se rozvíjí úmyslná, záměrná představivost. **Paměť** se velmi rychle zdokonaluje. Uplatňuje se záměrné zapamatování, racionalita a logický úsudek. Paměť je efektivnější, čím jasněji si dítě

uvědomuje cíl a účel zapamatování. Rozvoj **pozornosti** má prvořadý význam. Rozhoduje totiž o kvalitě ostatních poznávacích procesů a také o úspěšnosti ve školním učení. Na počátku školní docházky je pozornost zatím krátkodobá. Vývoj **myšlení** je velmi ovlivňován školní činností a osobností učitele. Děti si postupně osvojují schopnost logických operací. Dítě dokáže spojit různé myšlenkové procesy v současném momentě, myšlenkové postupy na úrovni konkrétních logických operací. Výkony dětí jsou v tomto směru dosti závislé na motivaci, přiměřenosti úkolu a dalších faktorech (Šimíčková - Čížková et al., 2010, s. 106).

Podle Eriksona patří mezi základní motivy školního období potřeba ověřit si svoje schopnosti a možnosti. Potvrzení jejich kvality, a to ve smyslu úspěchu, posiluje sebedůvěru dítěte a saturuje jeho potřebu se seberealizovat. Tímto způsobem dítě zároveň uspokojuje i obecnou potřebu jistoty a bezpečí (Vágnerová, 1997, s. 23).

Pro školáka je typický ústup citové lability a impulsivity. Narůstá schopnost emočního porozumění. Dítě začíná vnímat pestrost citů a jejich kvalitu. Značná je ale neustálá citová ovlivnitelnost. V situacích ve škole může dítě cítit trému, například při zkoušení. Začínají se také rozvíjet tzv. **vyšší city** – etické, estetické, intelektové. Pro pozitivní emoční pocit je důležitá úspěšnost ve škole. Období mladšího školního věku je také období **extraverze**. Je to období kolektivního života a vztahů, jde o čas maximální družnosti. Velkou roli hraje **dětská skupina.** Na začátku školního věku jsou vztahy spíše nahodilé, ale ke konci tohoto období se objevují trvalejší vztahy a přátelství. Ve skupině se dítě učí důležitým sociálním reakcím, jak spolupracovat, jak pomáhat slabším. V roli žáka si také dítě **upevňuje svoji sexuální roli.** Školák už ví, že jeho vnější vzhled by měl odpovídat jeho pohlaví (Plevová, 2006, s. 30).

Škola určuje dynamiku vývoje školáka nabídkou určité perspektivy na jedné straně a požadavky, které jsou s jejím dosažením spojeny na druhé straně. V roli žáka jde zejména o výsledek učení, tj. výkon, event. spíše jeho ocenění, kterým si dítě potvrzuje svou vlastní hodnotu. Děti tohoto věku nejsou schopné diferencovat výkon a jeho hodnocení (Vágnerová, 1997, s. 27).

Velmi důležitá je v mladším školním věku zájmová činnost. Má sice v tomto období přechodný charakter, dítě činnosti často zkouší a střídá, ale je velmi důležitá. Jakákoli seberealizace pozitivně rozvíjí osobnost dítěte a kompenzuje jeho neúspěchy v jiných oblastech. Seberealizace patří totiž k základním lidským potřebám.

5.3 Vývojová specifika dítěte mladšího školního věku se zaměřením na motorické schopnosti

V předchozí kapitole jsem se moc nezaměřila na fyzický vývoj a motorické schopnosti dítěte mladšího školního věku. Této stránce vývoje věnuji tedy samostatnou kapitolu, jelikož je pro mou práci důležitější a významnější než jiné vývojové změny. Tato práce se zabývá pohybovou aktivitou dětí ve věku 6 – 11 let, proto je důležité si ujasnit všechny změny fyziologického vývoje, které se v tomto období odehrávají.

Normální tělesný vývoj posuzujeme hlavně podle toho, jak dítě roste a přibývá na váze. Dítě vážíme a měříme každý rok a zjišťujeme tak, zda jeho výška a hmotnost odpovídá jeho věku a zda je jeho roční přírůstek přiměřený. V šesti letech by měli chlapci a děvčata měřit průměrně 117 centimetrů a vážit 21,5 kilogramů. Po dobu dalších dvou let vyrůstají za rok asi o 6 centimetrů a na váze přibývají ročně okolo 3 kilogramů. V období 8. – 10 roku vyrostou každý rok přibližně o 5 centimetrů, na váze jim přibydou asi 3 kilogramy – chlapci v průměru o něco více než děvčata. V 10 letech měří chlapci průměrně 140 centimetrů a váží 33,5 kilogramů, děvčata 139,5 centimetrů a 33 kilogramů.

Biologický věk se nemusí vždy shodovat s kalendářním, individuální růstové i hmotnostní křivky se často výrazně liší. Často pozorujeme akceleraci vývoje u děvčat. Růst těla je ještě po vstupu do školy obvykle rychlejší, zpomaluje se, stejně jako přírůstky hmotnosti, okolo 8. roku. Zároveň se v tomto období posiluje odolnost organismu, zdokonaluje se vegetativní regulace, zvyšuje se objem srdce, hmotnost mozku, zrychluje se vedení vzruchu nervy, zdokonaluje se činnost svalů a pohyblivost kloubů (Šimíčková - Čížková et al., 2010, s. 106).

Motorický vývoj se postupným tempem zklidňuje. Pohyby jsou oproti období předškolního věku účelnější, rychlejší, přesnější, úspornější, koordinovanější, zlepšuje se hrubá i jemná motorika, zpřesňuje se vizuomotorická koordinace. Trvá všeobecná aktivita dítěte s výraznou radostí z jakéhokoli pohybu. Dítě se začíná zajímat o různé sportovní aktivity. V této oblasti by mělo dostat co nejvíce příležitostí (Šimíčková - Čížková et al., 2010, s. 106).

Nejvíce nápadné je zdokonalení pohybů rukou a prstů, které umožní mnohé jemné práce. To je předpokladem pro důležitou manuální zručnost v tomto období. Radost z pohybu a všeobecná aktivita dítěte se na počátku školního věku ještě zvětšují a svého vrcholu dosahují mezi osmým a desátým rokem. Pozvolna se však poměr dítěte k vlastním projevům jeho pohybu mění. Až do osmého roku je zajímá téměř výhradně samotný pohyb, dítě se chce

vyběhat, vyskákat. Později se zajímá o výsledek pohybové činnosti a o výkon. S tím souvisí zájem o různé sporty u chlapců, o tanec či jiná rytmická cvičení u děvčat (Brunecký, Teyschl, 1973, s. 202).

V současné době se u dětí rozvíjí všechny pohybové schopnosti současně. Ale musí se dbát na dodržování věkově vhodných norem. U dětí je dobré zaměřit se na to, aby celkový rozvoj organismu byl plynulý, vhodný a celkově všeobecný. Jelikož počátek mladšího školního věku je citlivý na rozvoj komplexu rychlostních a koordinačních schopností. Silové schopnosti se zvyšují přirozeným zráním svalového a kosterního aparátu v průběhu dalšího vývoje dítěte.

Každá pohybová schopnost má své ideální senzitivní období. Pro mladší školní věk je nejvhodnější začít s rozvojem obratnostních neboli koordinačních pohybů. Na ně navazuje rozvoj rychlosti. Dítě je schopno pod správným vedením dosáhnout velkých a rychlých pokroků. Silové činnosti by se měly zapojovat do pohybové činnosti v malém množství a měli by být úměrné věku a tělesnému růstu jedince. Vytrvalost není nijak preferovaná a cílená, avšak dochází k podvědomému rozvoji této pohybové schopnosti. Je to díky neustálému pobíhání dětí, které jsou stále živé a neposedné.

Motorika je vázána nejen na percepci, ale i na sociální kontakt. Žáci se vypnou k vyššímu výkonu v kolektivní hře nebo v situaci soutěže. Motoricky zdatní žáci bývají více oblíbení ve třídě. Vzhledem k těmto okolnostem lze zdůraznit význam ontogeneze motoriky dítěte nejen pro budoucí rozvoj motoriky tělocvičné, ale především pro dosažení normality a harmonie osobnosti, pro kultivaci a korekci celkového vývoje. U šestiletého dítěte zaujímá hlava asi 17% a dolní končetiny asi 43% z jeho celkové výšky těla. Období první tělesné plnosti (2. až 4. rok) je prostřídáno rokem první vytáhlosti (5. až 7. rok), (Kouba, 1995, s. 49).

Somatický růst je ukazatelem zdravotního stavu dítěte. Důležitým činitelem, jehož prostřednictvím působí i další faktory je výživa. Přiměřené množství i složení potravy jsou nevyhnutelné pro zdravý růst a vývoj. Růst tělesné výšky probíhá postupně, jiné tempo má vývoj kostry, jiné soustava neurální, mízní, pohlavní. Zakřivení páteře, jeden z nejcharakterističtějších lidských znaků, je sice vyvinuto už v šesti letech, ale není stálé a v následujícím období se ustaluje. Nejdříve se dokončuje hrudní zakřivení do osmého roku, krční a bederní až mezi rokem osmým a jedenáctým. Jelikož se jedná o dynamický jev, má prevence vadného držení těla zásadní význam (Kouba, 1995, s. 52).

Období mladšího školního věku se vyznačuje výraznou motorickou učenlivostí. Termín pohybová učenlivost označuje schopnost snadno se učit pohybům, schopnost projevující se v množství, rychlosti a kvalitě naučeného. Zdokonalování motoriky není jen výsledkem vývojových činitelů, ale především školního vyučování. Novým pohybům se děti naučí snadno

a rychle na základě demonstrace a jednoduché instrukce. Je možné pohybem působit na různé části těla, na jednotlivé svalové skupiny. Věk školního dětství je vitálním obdobím života. Spontánní pohybová aktivita činí asi 4 - 6 hodin denně (Kouba, 1995, s. 53).

Asi od osmi let je mentální a fyzická zralost dětí natolik pokročilá a jejich pohybové schopnosti natolik stabilizované, že z výsledků, které jsou dosahovány v motorických testech, lze hodnotit úroveň motorických schopností. V osmi letech je struktura motorických schopností velmi podobná struktuře dospělého člověka. Sportem a další tělesnou prací se žák stává sebevědomým, nebojácným, otužuje se a jeho zdraví se upevňuje (Kouba, 1995, s. 53).

Rozvoj silových schopností probíhá postupně, na rozvoj rychlostních schopností je kladen velký důraz. Díky dobrým koordinačním předpokladům se velmi výrazně zlepšuje průběh pohybu. Děti se vcelku snadno naučí navazovat jednotlivé fáze pohybu a tak se fixuje prostorová i časová struktura pohybu. Výsledkem je harmoničnost celkového pohybu. Žáci se dokáží přizpůsobit větší tělesné zátěži, ale není zcela jasné, jak probíhají adaptační pohyby (Kouba, 1995, s. 54).

Při vedení dětí v pohybových aktivitách je tedy zřejmé, že je potřebné dbát určitých pravidel a postupovat správnými kroky, aby výsledek našeho působení byl správný. Motorika dítěte mladšího školního věku má svá úskalí, ale při pečlivém vedení se jim lze vyhnout.

6 SPORTOVNÍ PŘÍPRAVA DĚTÍ A JEJÍ METODIKA

Právem dětí je snít. Snít o tom, že se stanou mistry světa v hokeji, mistry Evropy ve fotbalu, že zvítězí na olympiádě, anebo jen že budou známým sportovcem v určitém sportovním odvětví. Trenéři, učitelé, cvičitelé, rodiče a všichni ostatní by měli dětem pomoci, aby se těmto snům mohly co nejvíce přiblížit (Perič, 2004, s. 10).

Sportování dětí, pod tímto jednoduchým a běžným slovním spojením si každý člověk představí konkrétní činnost nejmladší generace. Jak bylo uvedeno v přechozích kapitolách, společenský tanec patří do sportovních aktivit také. Proto je důležité, jak správně po sportovní stránce děti k této činnosti připravit. Je zřejmé, že se musí dbát na správnou přípravu jak silových, tak rychlostních, koordinačních či vytrvalostních schopností a mnoha dalších, které k dobrému sportovnímu základu patří.

Sport hraje významnou roli i jako prostředek pro realizaci dítěte, které při něm zažívá sladké chvíle vítězství, ale i hořkost porážky, rozzářené oči při úspěchu, ale i únavu po namáhavém tréninku. Ne vždy je ale sportování dětí jen nevinná zábava. Často jsou pro sportovní slávu obětovány základní atributy dětství. Rodiče mnohdy pokládají malé úspěchy za skutečný talent a zaměňují reálné předpoklady za svoje sny. Některé děti mají předpoklady k tomu, aby se dostaly až na vrchol, ale tato pravděpodobnost je docela malá. Sportování dětí není jen cesta ke zvyšování výkonnosti na závody. Je to hlavně dlouhodobá a často velmi složitá výchovně-vzdělávací činnost, kterou vykonávají trenéři, pedagogové a rodiče. Na jejím konci by měl stát člověk, kterému sport dal především krásné dětství plné kamarádů, zábavy a prožitků, k nimž se přidaly i vzpomínky na úspěchy a neúspěchy (Perič, 2004, s. 9).

Děti patří téměř k nejdůležitějším přispěvatelům k úspěchu sportu v současné době a to jak vlastní praktickou činností, tak zároveň i jako diváci. Již v útlém věku si děti začínají hrát a soutěžit, všeobecně jsou všechny sporty považovány za příznivě přispívající k fyzickému i mentálnímu rozvoji dítěte. Pomáhají učit se pravidla a respektovat je, podporují rozvoj schopnosti soustředit se, učí zodpovědnosti a budují sebedůvěru. Sportování nejsou jen rekordy, je to především příjemná činnost a zábava v kruhu přátel (Perič, 2004, s. 18).

Děti se ve sportovním systému začleňují do vztahů, které jsou sociálně významné a s nimiž spojují osobní smysl, protože do těch vztahů vstupují na základě svého dobrovolného rozhodnutí a dobrovolně v nich zůstávají.

6.1 Podstata sportovní přípravy dětí

„Sportovní přípravu dětí můžeme považovat za specifický tréninkový proces, který se výrazně odlišuje od tréninku dospělých“ (Jansa a Dovalil et al., 2009, s. 197).

Dítě není malý dospělý. Některé fyziologické systémy se stávají funkčními už v prvních letech života jedince, další až v průběhu dospívání. Proto ani rádoby úměrné snižování zátěže vůči dospělým, která svým obsahem nerespektuje časové posloupnosti tohoto „dozrávání“, nemůže vyvolat očekávanou odezvu. Biologické dospívání má své určité zákonitosti a ty je třeba respektovat. Snahy jakkoli urychlit tento proces, nebo jinak obejít, jsou hazardováním se zdravím (Krištofič, 2006, s. 10).

Hlavním rysem sportovní přípravy dětí je přípravný charakter, během kterého se budují „základní kameny“ stavby zvané vrcholový výkon. Protože děti ještě nejsou dospělí, měl by si trenér či pedagog klást nejen otázky co a jak trénovat, ale také proč trénovat, jaký je smysl sportovní činnosti v dětském věku. Měl by se vyznat v tom, co je přiměřené mladšímu školnímu věku, jaké činnosti mohou dítě rozvinout či naopak poškodit. Důležité také je, kdy s tréninkem začít a jak mají vypadat první kroky mladých sportovců (Perič, 2004, s. 18).

Trénink dětí spočívá hlavně v nácviku a rozvoji pohybových dovedností a schopností. U dětí je prioritní to, kolik dovedností a v jaké kvalitě zvládnou, jak jsou šikovné a v neposlední řadě také to, jak je sportování baví a těší. Děti si potřebují především hrát a bavit se. Trénink by se měl tedy také zaměřovat na prožitek dětí, radost z pohybu, atmosféru kamarádství a společných dobrodružství, které mohou přinést krásné vzpomínky (Perič, 2004, s. 19).

Jestliže dítě není dospělými v některé sportovní aktivitě správným způsobem vedeno, může sport dostoupit až do oblasti zneužívání a vykořisťování. Děti, a to i ty nejmenší, jsou především lidské bytosti, proto také mají svá základní práva, a ty je třeba dodržovat i ve sportu. Velmi intenzivní trénink v raném věku může být i psychicky škodlivý. Mladí šampioni jsou, kromě toho, že mají svou vlastní vůli hrát, soutěžit a vítězit, velmi často nuceni uspokojovat ambice a tužby svých rodičů, trenérů či sponzorů (Perič, 2004, s. 19).

Na otázku, jaké jsou cíle sportovní přípravy dětí, nejde jednoznačně odpovědět. Existují totiž dva základní názory. První říká, že trénink dětí by měl být zaměřen hlavně na vítězství a pouze to, co vede k metám nejvyšším, je správné. Druhý krajní názor říká, že hlavní je zábava a výplň volného času dětí. Není důležité vyhrávat, ani to, co děti umějí, ale to, jak se na tréninku dokážou bavit. Pravda je každopádně někde uprostřed (Perič, 2004, s. 20).

Z tohoto pohledu je vhodné stanovit tři základní priority trenéra či pedagoga dětí:

- **Nepoškodit děti**. Často se ve sportu lze setkat s tím, že trenéři zatěžují děti velmi nevhodným způsobem, bez ohledu na to, jaké to přinese následky, pro jejich další vývoj. Poškození mohou mít podobu fyzickou či psychickou.
- **Vytvořit u dětí vztah ke sportu jako k aktivitě pro celý život.** Je mnoho dětí, které sportují, ale jen velmi malé množství z nich má předpoklady pro to, aby se staly vrcholovými sportovci, a jen opravdu minimální počet z nich se v dospělosti ve vrcholovém sportu prosadí. Pro ostatní děti bude dětství strávené v jakémkoli sportovním oddíle jen určitou startovní pozicí pro vytvoření vztahu k pohybu jako k jedné z důležitých součástí života. Zřejmě jedno z nejhorších pochybení, které by trenér či pedagog mohl svým svěřencům způsobit, je to, že ztratí radost z pohybu a zanevřou na něj.
- **Vytvořit dobré základy pro pozdější trénink.** Trénink v raném dětství by se měl hlavně zaměřit na základní požadavky v oblasti techniky pohybu, které je již dítě schopno zvládat, a to hned ze dvou důvodů. Prvním je dobrá úroveň vývoje centrální nervové soustavy, která má vliv na učení se novým pohybům. Druhý s prvním velmi úzce souvisí – většina sportovních dovedností je vcelku složitá a vyžaduje precizní zvládnutí. Toho je však možné dosáhnout pouze velmi častým opakováním. A na to je potřeba mnoho času, kterého však v tréninku není nikdy dost. Pokud se tedy malé dětí budou zabývat např. přehnaným rozvojem síly, nebude čas na nácvik základních dovedností v technice a dítě tím bude později limitováno. Proto je dobré zaměřit se při tréninku dětí na zvládnutí základních požadavků dané sportovní disciplíny. Každé opomenutí se v pozdějším věku projeví (Perič, 2004, s. 20).

Tvorba tréninkového programu je činnost, která v sobě zahrnuje nejenom výkonnost dítěte, ale i motivaci, znalosti, osobnost a zkušenosti trenéra včetně podílů specialistů na danou problematiku. Zásadní otázkou je, jak podněcovat děti k pohybovým nebo sportovním činnostem (Jansa a Dovalil et al., 2009, s. 201).

Trénování v sobě nese i požadavky **výchovné**. Proto není na škodu využít některé zásady, které pro výchovu a vzdělávání nastolil Jan Ámos Komenský. Tyto zásady lze aplikovat na trénink dětí. Jedná se o **zásadu uvědomělosti a aktivity,** která je důležitá pro pochopení proč a jak se daná činnost nacvičuje. Zásada uvědomělosti vyžaduje, aby pedagog u sportovců rozvíjel schopnost rozpoznat vlastní chyby, aby je vedl k pozorování a přemýšlení. **Zásada**

názornosti znamená účelné využívání všech prostředků k rychlému a co nejdokonalejšímu vytvoření správné představy o pohybu. Jako prostředek názorného předvedení pohybu se v praxi používá ukázky přímé (předvádění pohybu) i nepřímé (obrázky, fotografie). **Zásada soustavnosti** vytváří požadavek na řazení obsahu tréninku tak, aby na sebe naučené dovednosti a znalosti navazovaly a tvořily ucelený systém. Soustavnost znamená také pravidelnost a systematickou práci podle sestaveného plánu. Zásada soustavnosti vychází od jednoduchého ke složitému, od známého k neznámému. **Zásada přiměřenosti** nastoluje požadavek, aby obsah i rozsah tréninku odpovídaly stupni psychického rozvoje, tělesným schopnostem, věkovým zákonitostem a individuálním zvláštnostem. Předpokladem úspěšné aplikace této zásady je dokonalá znalost dětí. **Zásada trvalosti** je založena na efektivním zapamatování si vědomostí a dovedností, které se děti učí, s tím, že si je dokážou kdykoliv vybavit a prakticky použít. Je potřeba důkladně plánovat tréninkový proces, stupňovat požadavky, pravidelně kontrolovat dosaženou úroveň rozvoje a podle získaných výsledků upravovat další postupy (Perič, 2004, s. 23).

Důležité je děti neodradit. I ve výuce společenského – sportovního tance musí působit kvalifikovaný trenér, či pedagog, který dobře ví, kde a jak začít a tím děti úspěšně namotivovat. Jako v každém sportu zde děti může potkat neúspěch v naučení se prvních kroků, který může vyústit ve zklamání. Úkolem pedagoga je tento nezdar co nejvíce eliminovat, aby se neztratil zájem dětí o tento sport, jelikož všechny sporty jsou všeobecně považovány za pozitivně působící na fyzický i mentální vývoj dětí. Úkolem trenéra, nebo pedagoga je správně vybrat ty činnosti, které děti rozvíjí. To vyžaduje množství znalostí z různých oborů jako je například teorie sportovního tréninku, pedagogika či psychologie sportu.

6.2 Metodika sportovní přípravy dětí

Vždy je nezbytně nutné vytvořit důkladné základy, na kterých je možné později začít stavět. Pokud se má dítě dostat na vrchol pyramidy zvané špičkový výkon, je třeba, aby mělo velmi dobré vrozené předpoklady, skvělé podmínky pro trénink, ale především správný obsah tréninku (Perič, 2004, s. 38).

Pří sportovní přípravě dětí jsou důležité dva „stavební kameny“:

- roční tréninkový cyklus – trvá jeden rok,
- tréninková jednotka – což je „vlastní trénink“.

Samozřejmě existují i jiné úseky, které mají různou délku, ale ty v přípravě dětí nemají tak zásadní úlohu (Perič, 2004, s. 48).

Roční tréninkový cyklus je pravidelně se opakující jednotkou v tréninku dětí. Je to nejdelší úsek, na který se běžně trénink plánuje. Tento cyklus není vázán na kalendářní rok, může v podstatě začít v kterémkoli měsíci. Cyklus je složen z několika tréninkových úseků, přičemž každý má jiné úkoly a obsah. Jedná se o přípravné období, předzávodní období, závodní období a období přechodné. Každé období potřebuje jinou délku a má jiné požadavky (Perič, 2004, s. 48).

Roční tréninkový cyklus u tanečního sportu trvá od září do června, je tedy srovnatelný se školním rokem, což je pro děti určitě výhodné. Trénink či zájmová činnost je pro ně tedy opravdu mimoškolní aktivitou a v období letních prázdnin si užívají zaslouženého volna. Čím je ale tanečník zkušenější, tím mu přibývají tréninky i o prázdninách, a to v podobě tanečních soustředění. Já se ale zabývám mladším školním věkem a v této rovině je pro děti tanec opravdu spíše jen mimoškolní aktivitou během školního roku. Na začátku školního roku jsou tedy děti v přípravném období, kdy s tancem seznamují, učí se základní pohybové dovednosti a první kroky. Postupně si osvojují taneční dovednosti a mohou se tak začít připravovat například na své první vystoupení či jinou aktivitu, kde mohou prezentovat své úsilí. Samotné vystoupení či soutěž je určitě pro děti vrcholem celého ročního cyklu a je to pro ně velmi důležité.

Tréninková jednotka je základním cyklem tréninkové přípravy dětí. Tréninkové jednotky mají ve většině sportovních odvětví ustálenou strukturu. Obvykle rozeznáváme 3 – 4 části tréninkové jednotky – **úvodní, hlavní a závěrečnou**. Všechny části mají svůj cíl, obsah a strukturu. **Úvodní část** je na začátku tréninku a slouží k přípravě organismu pro část hlavní. Slouží k přípravě psychické, k rozcvičení a k zapracování, jehož úkolem je připravit organismus jako celek na následující části tréninku. **Hlavní část** má za úkol splnit tréninkový cíl. Do hlavní části je zařazeno zatížení a rozvoj pohybových schopností a dovedností. Cvičení by měla mít určitou posloupnost a lze je rozdělit na cvičení koordinačně náročná, rychlostní cvičení, silová cvičení a cvičení vytrvalostní. **Závěrečná část** tréninku slouží ke zklidnění a k zotavení organismu. Tuto část lze rozdělit na dynamickou, což jsou cvičení s nízkou intenzitou, a statickou, která zahrnuje protažení svalů (Perič, 2004, s. 50).

Přesně tímto způsobem se postupuje na lekci společenského tance. Nejprve je dobré zvolit cvičení, které organismus dětí zahřejí a dostatečně je připraví na další aktivity. Je také důležité, aby začátek tréninku děti nějakým způsobem namotivoval pro další činnosti. Děti musí daná lekce hlavně bavit. Rovněž by měly vydržet dávat pozor, aby trenér, či pedagog splnil své stanovené cíle. Tyto cíle se plní v hlavní části lekce a pro děti by tato část měla být

nejnáročnější. Na konec lekce lze zvolit nějaké zklidňující cviky nebo je určitě vhodný odpočinek vleže na podložce při relaxační hudbě.

N tréninkovou jednotku lze pohlížet i hlediska aspektů tzv. sociálně interakčních norem. Za tímto názvem se skrývá organizace tréninkové jednotky. Rozlišujeme tři formy - **hromadnou, skupinovou a individuální.** Pro **hromadnou** je charakteristické, že všechny děti nacvičují v jednu chvíli stejné cvičení stejnou formou. Tato forma je výhodná v tom, že jeden trenér zapojí do cvičení velký počet dětí nejednou. **Skupinová forma** patří u dětí k nejvíce využívaným. Podstatou je rozdělení dětí do několika skupinek podle různých aspektů – například podle pohlaví. Poslední formou tréninku je forma **individuální.** Trenér, či pedagog vede jednoho, nebo dva sportovce. Výhoda je v individuálním přístupu k dětem a důsledné kontrole, která vede k větší efektivitě (Perič, 2004, s. 55).

Při výuce společenského tance jsou uplatňovány všechny tři formy organizace tréninkové jednotky. Hromadná probíhá většinou na začátku tréninku, kdy dochází k různým zahřívacím cvičením. Trenér zde předvádí cviky a všechny děti se snaží pohyby opakovat. Ke skupinové formě dochází v případě, že trenér předcvičuje nejprve chlapcům a poté děvčatům nebo třeba mladším dětem a pak dětem starším. K všem těmto případům ve výuce tance dochází. Velmi hojně využívanou formou u výuky tance je forma individuální. Trenér se může individuálně věnovat slabším dětem v rámci společného tréninku, nebo mít individuální lekci s jednotlivcem, později u zkušenějších dětí lekci s celým tanečním párem.

Je tedy patrné, že společenský tanec je sport. Postupy na taneční lekci jsou srovnatelné s postupy vedení tréninkové jednotky u kteréhokoli sportu. Jak přesně by měla taneční lekce vypadat, co vše by měla obnášet a další neméně důležité věci budu rozebírat podrobněji v praktické části této práce.

7 ZHODNOCENÍ TANEČNÍHO KROUŽKU

V následující kapitole se budu věnovat prezentaci výsledků průzkumného šetření, které je zaměřeno na zájmovou činnost – společenský tanec. Průzkum probíhal po dobu půl roku, a to jednak na konci každé lekce pomocí průběžných dotazníků a dále pomocí závěrečných dotazníků, které byly účastníkům tanečního kroužku předloženy na konci zkoumaného půlročního období. Úkolem těchto dotazníků bylo zjistit, jak účastníci hodnotí tuto zájmovou činnost v rámci jednotlivých lekcí a na konci celého zkoumaného období, jaké vědomosti a dovednosti v tomto kroužku účastníci získali a jakou perspektivu má kroužek pro děti do budoucna. Další použitou metodou v průzkumu byl rozhovor s několika vybranými jedinci, který měl podle jejich bezprostředních reakcí zjistit oblibu a subjektivně vnímaný přínos kroužku.

7.1 Cíle výzkumu

Hlavním cílem průzkumného šetření je (na základě dat získaných v průběžném a závěrečném dotazníkovém šetření a dále prostřednictvím rozhovorů) zjistit, popsat a analyzovat, jak žáci 1. stupně ZŠ vnímají kroužek společenského tance. Z hlavního cíle jsem odvodila cíle dílčí. Jednotlivá data k těmto dílčím cílům získáme buď z průběžných dotazníků (P), z dotazníků závěrečných (Z) nebo z rozhovorů (R). Ke každému cíli jsem do závorky uvedla, pomocí které výzkumné metody (kterých výzkumných metod) data získáme.

Dílčí cíle průzkumného šetření:

- určit spokojenost respondentů s navštěvováním tanečního kroužku a zjistit, jak respondenti tento kroužek hodnotí (P, Z, R),
- analyzovat favorizované aktivity prováděné v tanečním kroužku v rámci jednotlivých lekcí a v rámci celého zkoumaného období (P, Z, R),
- zjistit, zda se respondenti dle svého subjektivního vnímání v kroužku naučili nové dovednosti (P, Z, R),
- posoudit vědomosti, které respondenti získali během výuky v tanečním kroužku (Z),
- zjistit, do jaké míry mají respondenti zájem navštěvovat zájmový útvar v budoucnosti (Z, R),

- zjistit, zda a jaké změny (například nové aktivity apod.) by si respondenti v kroužku přáli (Z, R),
- zjistit oblíbenost vedoucího tanečního kroužku a jeho (respondenty subjektivně hodnocený) význam (Z, R).

7.2 Výzkumné otázky

Na základě výzkumných cílů jsou formulovány níže uvedené výzkumné otázky:

1. Jak děti hodnotí taneční kroužek, který navštěvují?
2. Jaké nové dovednosti si děti díky navštěvování kroužku dle svého subjektivního vnímání osvojily?
3. Které aktivity se v průběhu zkoumaného období staly nejoblíbenějšími?
4. Do jaké míry jsou děti spokojeny s činností v tanečním kroužku?
5. Co nového se děti v kroužku naučily?
6. Budou mít děti zájem o kroužek i v budoucnosti?
7. Došlo v kroužku k osvojení nových vědomostí? Jakých?
8. Přály by si děti v kroužku něco nového či nějakou změnu?
9. Jak děti hodnotí vedoucí kroužku?

7.3 Metody sběru a zpracování dat

Data byla získána prostřednictvím průběžných a závěrečných dotazníků, které byly vytvořeny na podkladě studia odborné literatury v teoretické části práce, a dále prostřednictvím rozhovorů s vybranými respondenty. Dotazníky i rozhovory jsou tematicky zaměřené na zachycení okruhů uvedených v předcházejících kapitolách, zejména tedy na oblíbenost společenského tance jako kroužku, preferenci aktivit uskutečňovaných v rámci jednotlivých lekcí, způsobu prožívání zájmové činnosti a zjištění motivace k navštěvování této aktivity ve volném čase mimo školu. Většina otázek je zaměřena přímo na mimoškolní aktivitu – společenský tanec. Použitý průzkumný nástroj obsahuje položky uzavřené, polouzavřené i otevřené. Průběžný dotazník obsahuje tři položky a byl respondentům předkládán během půlročního období na konci každé lekce kroužku, aby zachytil jejich bezprostřední pocity ihned po ukončení aktivity. Závěrečný dotazník obsahuje 20 položek

a ten respondenti vyplnili na konci zkoumaného období. Vedle úvodních položek (pohlaví a věk) jsou otázky zaměřené na hodnocení mimoškolní aktivity a pocity při této aktivitě získané (položky 6-10), vědomosti získané na jednotlivých lekcích (položky 11 – 18) a položky obsahující otázky pro zpětnou vazbu vedoucího kroužku, k jeho přípravám na jednotlivé lekce (položky 19 – 23). Získaná data byla vyhodnocena na základě rozdělení souboru do několika kategorií. Statistické vyhodnocení a grafické znázornění je provedeno v softwaru Microsoft Excel 2013.

Další použitou metodou byl rozhovor. Je to metoda získávání dat a ovlivňování druhých osob slovním kontaktem (verbální komunikací). Pěti vybraným dětem byly ústně položeny otázky podobné otázkám v dotaznících. Konkrétně to byly tyto otázky:

1. Jak moc se ti líbí kroužek taneční přípravky?
2. Co nového ses v kroužku naučil/a?
3. Co se ti v kroužku nejvíce líbilo?
4. Chtěl/a bys do tanečního kroužku chodit i v příštím školním roce? Doporučil/a bys ho svým kamarádům či spolužákům?
5. Co se ti v kroužku nelíbilo, co ti přišlo obtížné, nebo bylo pro tebe nepříjemné?
6. Co ještě dalšího by sis v kroužku přál/a, co bys chtěl/a změnit?
7. Jak se ti líbí vedoucí kroužku?

U této metody šlo o jejich bezprostřední reakce a pocity z tanečního kroužku. Rozhovory jsem si nahrávala, a to tak, že se třemi dětmi jsem provedla rozhovory s každým zvlášť a poslední rozhovor byl veden s dvojicí. Přepis rozhovorů je součástí příloh.

7.4 Průzkumný soubor

Do průzkumu byli zařazeni žáci 1. stupně z různých základních škol, kteří navštěvují mimoškolní aktivitu – společenský tanec.

Dotazníků, které byly vyplňovány na konci každé lekce, se ke zpracování dostalo 181. Jde tedy o dotazníky vyplňované průběžně během půlročního období stejnou skupinou 35 respondentů.

U závěrečných dotazníků se z počtu 35 administrovaných vrátil ke zpracování stejný počet dotazníků. Tyto dotazníky vyplňovali respondenti na konci zkoumaného období.

Průzkumný vzorek (n= 35) zahrnoval 8 chlapců (22,9 %) a 27 dívek (77,1 %). Průměrný věk celého souboru činil 8,9 let, průměrný věk chlapců 8,5 let a dívek 9,0 let.

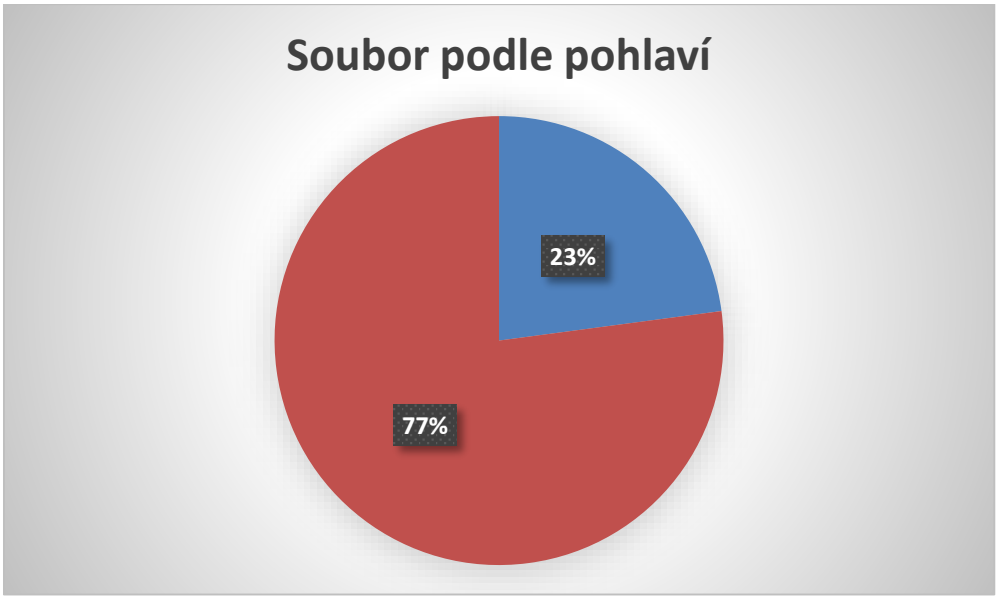

Graf 1: Soubor podle pohlaví

Zdroj: autorka

7.5 Analýza získaných dat

Průběžné dotazníky, vyplňovány na konci každé lekce, měly vyjádřit bezprostřední pocity z uplynulých činností a respondenti odpovídali na otázky, zda se jim daná lekce líbila, zda se v ní něco nového naučili a zároveň měli napsat, která aktivita se jim nejvíce líbila. Po každé lekci se mi tedy mohlo vrátit až 35 dotazníků, jestliže byly přítomny všechny děti.

Závěrečné dotazníky vyplňovali respondenti na konci zkoumaného období. Výsledky z těchto dotazníků měly objasnit celkové pocity z kroužku, oblíbené aktivity za celé období, oblíbenost vedoucí kroužku či zájem o aktivitu do budoucna. Tento dotazník vyplnili všichni respondenti, tudíž se mi jich vrátilo vyplněných 35.

Zároveň vždy napíši odpovědi a jejich zhodnocení, které jsem získala z **rozhovorů** s respondenty.

Oba dotazníky i přepis rozhovorů jsem zařadila do příloh.

7.5.1 Průběžné dotazníky

První dvě otázky průběžného dotazníku byly uzavřené a respondenti mohli odpovědět buď kladně, ano, nebo záporně, ne. Otázka číslo 1 byla v tomto znění: **Dnešní lekce se mi**

líbila/nelíbila? Lze říci, že obliba této mimoškolní aktivity byla během celého půl roku velmi vysoká, jelikož kladných odpovědí bylo zaznamenáno 175 (96,7 %) a záporných 6 (3,3 %).

V rozhovorech byla účastníkům kroužku položena otázka, zda se jim taneční kroužek líbí a proč. Všechny odpovědi byly kladné. Děti kroužek navštěvují z důvodů, že se naučí nové tance, že tam mají své kamarády, se kterými si rozumí nebo že mají sympatie k vedoucímu kroužku. Reakce dětí byly velmi příjemné a ve všech směrech kladné.

Graf 2: Oblíbenost kroužku během celého období

Zdroj: autorka

Další položka nám měla objasnit, zda mají respondenti pocit, že se na lekcích naučili něco nového. Konkrétně to byla tato otázka: **Naučil/la ses dnes něco nového?** Toto zjištění je dobrou zpětnou vazbou pro vedoucí kroužku, protože ukazuje, zda mají žáci pocit, že jsou pro ně lekce přínosné a učí se na nich nové věci. Velké množství, 124 respondentů, uvedlo, že se v kroužku naučili něco nového (68,5 %), opačný názor mělo 57 respondentů (31,5 %).

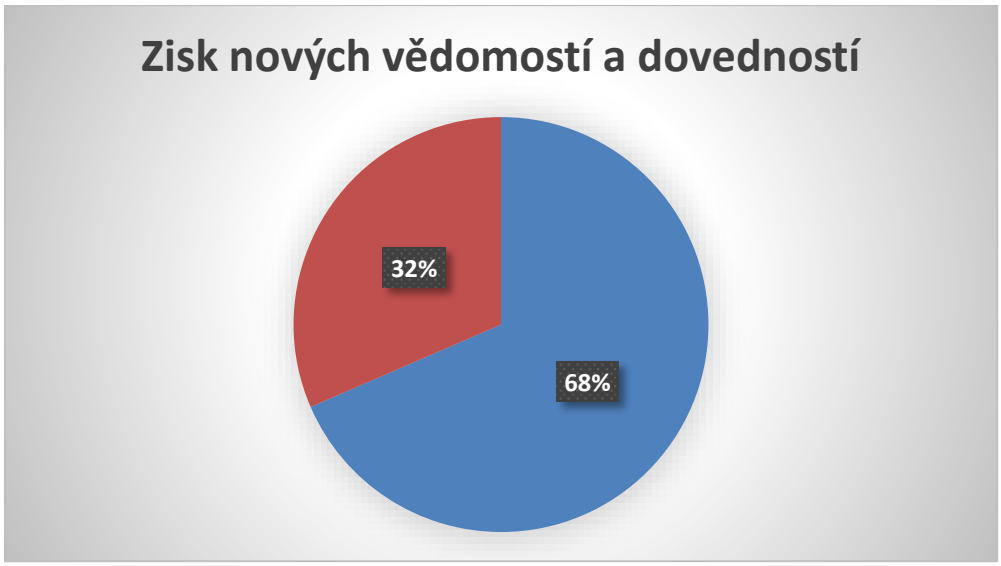

Graf 3: Zisk nových vědomostí a dovedností

Zdroj: autorka

Na otázku, zda se děti v kroužku naučily nové věci, odpovídaly i v rozhovorech. Nejčastější odpovědí, kterou děti uvedly, byly tance a výčet jejich názvů. Mezi další odpovědi patřily například nové pohyby nebo pohybové rozcvičky. Starší děti dokázaly vyjmenovat téměř všechny tance, které byly v kroužku vyučovány, oproti tomu děti mladší odpovídaly spíše jedním slovem nebo krátkou větou. Na všech dotazovaných dětech bylo patrné nadšení a zájem odpovědět.

Poslední položka průběžného dotazníku byla otevřená otázka, která měla objasnit, které aktivity byly na jednotlivých lekcích nejoblíbenějšími. Na základě analýzy otevřených odpovědí bylo vytvořeno několik kategorií uvedených v tabulce 4. Někteří respondenti neodpověděli vůbec, nebo napsali více odpovědí.

Jaká aktivita se ti nejvíce líbila?	počet uvedených odpovědí
Rozcvička Decibely lásky	17
Rozcvička Call me maybe	8
Rozcvička Pizza party	5
Standardní tanec	45
Latinskoamerický tanec	55
Všechny aktivity na dané lekci	37
Neuvedli žádnou odpověď	14

Tabulka 4: Oblíbené aktivity – otevřená otázka

Zdroj: autorka

Nejčastěji napsanou aktivitou byly v dotaznících latinskoamerické tance, tudíž patří k aktivitám nejoblíbenějším, což je pro jejich hravý charakter docela logické. Druhou nejčastější odpovědí byly standardní tance. Na třetím místě se objevily odpovědi svědčící o komplexní oblíbenosti všech aktivit uskutečňovaných na lekcích. Určitou oblibu mají i další pohybové aktivity sloužící k rozcvičení a zahřátí organismu, které jsou nedílnou součástí každé lekce.

Na otázku, co se ti v kroužku nejvíce líbilo, odpovídali v rozhovorech respondenti takto: líbí se nám učení se nových tanců a dobrý kolektiv, který v kroužku je. Určitě i tato záležitost, dobré vztahy mezi dětmi navštěvující kroužek, hraje důležitou roli při úspěšném fungování této zájmové činnosti. Pozitivní vztahy zlepšují spolupráci mezi nimi a dokáží v kroužku navodit příjemnou atmosféru. Vedoucímu kroužku se s takto stmelenou skupinou lépe pracuje.

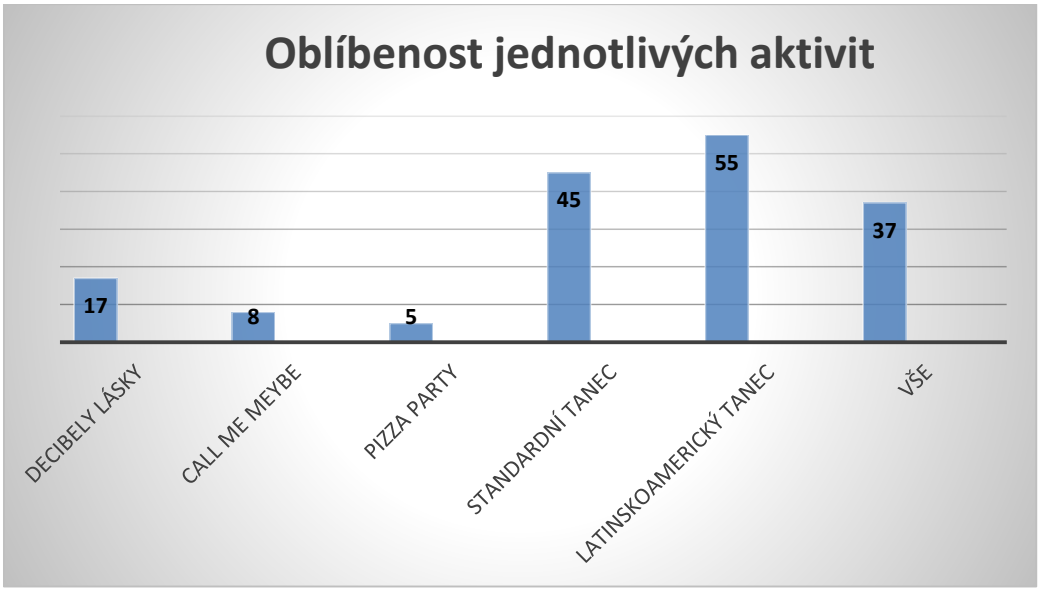

Graf 4: Oblíbenost jednotlivých aktivit

Zdroj: autorka

7.5.2 Závěrečné dotazníky

Závěrečný dotazník vyplnilo tedy 35 respondentů. Začíná úvodními otázkami týkajícími se věku a pohlaví. Dále položky 3 – 7 obsahují otázky zjišťující oblíbenost této mimoškolní aktivity a snaží se nastínit pocity, které respondenti při aktivitách mají. V položce číslo 3 je otázka: **Jak se ti líbil kroužek taneční přípravky?** Respondenti měli aktivitu oznámkovat jako ve škole, čili známkami od jedné do pěti. Výsledky jsou následující:

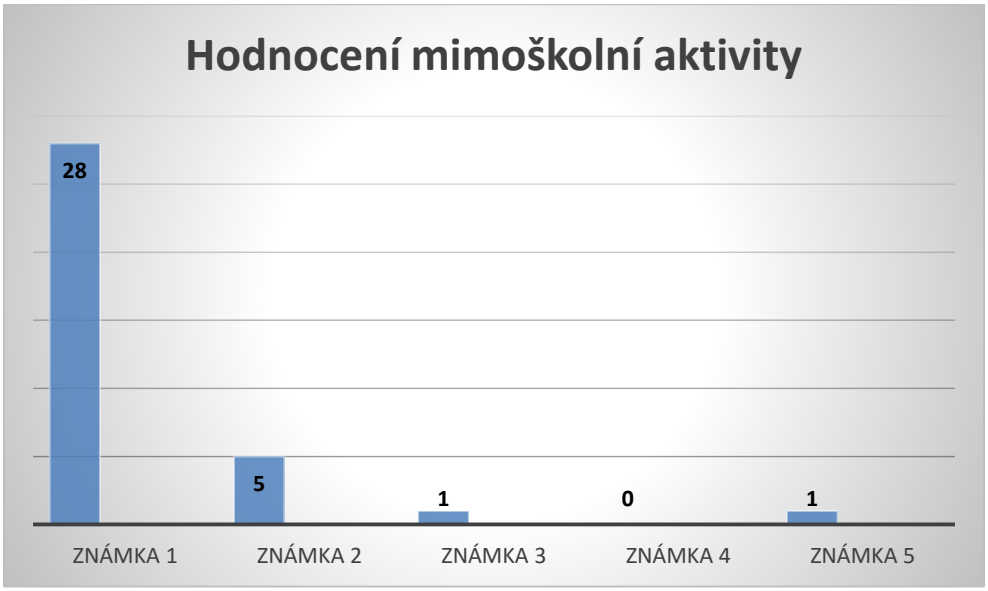

Graf 5: Hodnocení mimoškolní aktivity, Zdroj: autorka

Z grafu je patrné, že respondenti hodnotili aktivitu hlavně známkou jedna, čili na výbornou. Oblíbenost této mimoškolní činnosti je tedy mezi žáky, které ji navštěvují, velmi vysoká a to má vliv jak na kvalitu jednotlivých lekcí, tak na přístup a kvalitu vedoucího kroužku. Pět dotazovaných zvolilo známku dva a ostatní výsledky jsou zanedbatelné.

Položka číslo 4 má následující znění: **Co nového ses v kroužku taneční přípravky naučil/a?** Tato položka má objasnit, zda si respondenti myslí, že se něco nového naučili a hlavně, které dovednosti či aktivity to byly. Níže je tabulka uvádějící přehled odpovědí v dotaznících:

Co nového ses naučil/a?	počet respondentů, jež tuto odpověď napsali
Pohybové rozcvičky	2
Různé tance	28
Další aktivity (držení těla, zajímavé kroky, taneční držení…)	5

Tabulka 5: Co nového ses naučil/a?

Zdroj: autorka

Graf 6: Co nového ses naučil/a?

Zdroj: autorka

Mezi nejčastější odpovědi tedy patřily pohybové rozcvičky, různé tance a další aktivity, mezi kterými se nejvíce objevovalo správné držení těla či taneční držení, které je charakteristické pro standardní tance. Tanec volil největší počet respondentů, což splnilo má

očekávání. Nelze také opomenout, že respondenti uvedli i další aktivity, které nepatří do hlavní náplně lekcí, ale lze je považovat za vedlejší, vzhledem k věku respondentů. Jedná se například o správné držení těla či taneční držení. Na tyto detaily se ale klade důraz spíše ve věku vyšším. Tance a rozcvičky byly také nejčastější odpovědí při rozhovorech. Nejvíce se objevovala odpověď cha-cha, jakožto tance patřícího do skupiny tanců latinsko-amerických. Další zajímavou odpovědí byly „pohyby", ve smyslu jiných pohybových dovedností, než na které jsou děti zvyklé například z hodin tělesné výchovy. Velmi důležité ale je, že všichni respondenti uvedli, že se něco nového naučili. Ať už v dotaznících nebo v rozhovorech.

V položce 5 je položena otázka: **Co se ti v taneční přípravce nejvíce líbilo, z čeho jsi měl/a největší radost?** Odpovědi byly velmi podobné jako u předchozí položky. Děti nejčastěji uváděly názvy tanců či pohybových rozcviček. Většinou to, co se děti učí, je i nesmírně baví, proto byly odpovědi u těchto dvou položek téměř totožné.

Další dvě položky, šestá a sedmá, mají za úkol zjistit: **Doporučil/a bys kroužek taneční přípravky svým kamarádům či spolužákům? Chtěl/a bys do taneční přípravky chodit i v dalším školním roce?** U obou otázek mohli respondenti vybírat ze dvou možností: *ano* či *ne*. Cílem bylo zjistit, jaký zájem jeví respondenti o zájmovou činnost v blízké budoucnosti a zda je tento kroužek pro ně perspektivní.

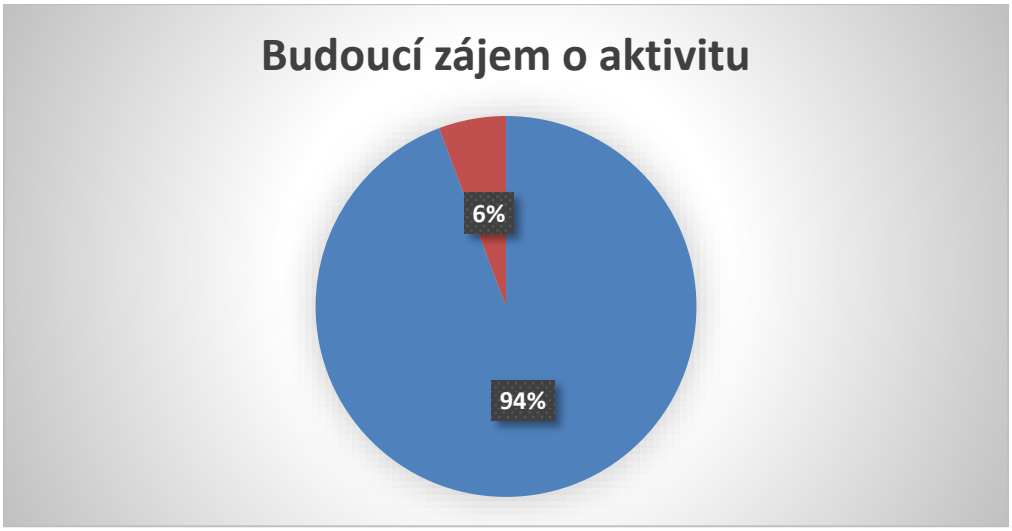

Graf 7: Budoucí zájem o aktivitu

Zdroj: autorka

Z grafu je patrné, že většina respondentů by tuto mimoškolní aktivitu svým spolužákům doporučila a chtěla by ji navštěvovat i v následujícím školním roce. Celkem bylo tedy uvedeno

66 kladných odpovědí a pouze 4 odpovědi byly záporné. Je zřejmé, že i odpovědi na tyto otázky svědčí o oblíbenosti této zájmové činnosti.

V rozhovorech všechny dotazované děti uvedly, že by kroužek chtěly navštěvovat i v dalším školním roce. Stejně tak by doporučily kroužek svým kamarádům či spolužákům.

Tímto se dostávám k další části dotazníku. Položky 11 – 18 ověřují znalosti respondentů získané během zkoumaného období na jednotlivých lekcích. V otázkách se objevují znalosti názvů tanců, pohybových rozcviček, nášlapové techniky, ale také rozlišení standardních a latinskoamerických tanců či hudebních taktů některých tanců. Níže uvedená tabulka ukazuje získané znalosti respondentů a jejich úspěšnost či neúspěšnost:

Znění otázky	správná odpověď	špatná odpověď
8. Vyjmenuj všechny tance, které jsme se učili v taneční přípravce.	32	3
9. Vyjmenuj pohybové rozcvičky, které jsme se učili v taneční přípravce.	29	6
10. Přes jakou část chodidla našlapujeme v latinsko-amerických tancích?	27	8
11. Který tanec patří mezi tance standardní?	25	10
12. Jak se jmenuje český národní tanec, který jsme se učili v taneční přípravce?	28	7
13. Který tanec patří mezi tance latinsko-americké?	22	13
14. Přes jakou část chodidla našlapujeme ve standardních tancích?	20	15
15. Na kolik dob počítáme Waltz?	22	13

Tabulka 6: Znalosti respondentů

Zdroj: autorka

U všech otázek, mimo osmé a deváté, mohli respondenti vybírat ze třech možností. Výše uvedená tabulka ukazuje, kolikrát odpověděli na uvedenou otázku správně a kolikrát špatně. Nejméně špatných odpovědí bylo u položky číslo 8, jelikož respondenti odpovídali samostatně, bez výběru odpovědí a také šlo o otázku jednodušší. Téměř každý žák si vzpomněl na alespoň jeden tanec, který se na lekcích vyučoval. Nejvíce špatných odpovědí bylo u posledních třech položek, čili položek 13 – 15. Zde se vždy vybíralo ze třech možností. U položky 13 zřejmě respondenty zmátl výběr odpovědí a položky 14 a 15 patřily k těžším otázkám. U ostatních položek silně převažují správné odpovědi.

Úspěšnost či neúspěšnost u položek vědomostního typu ukazuje níže uvedený graf:

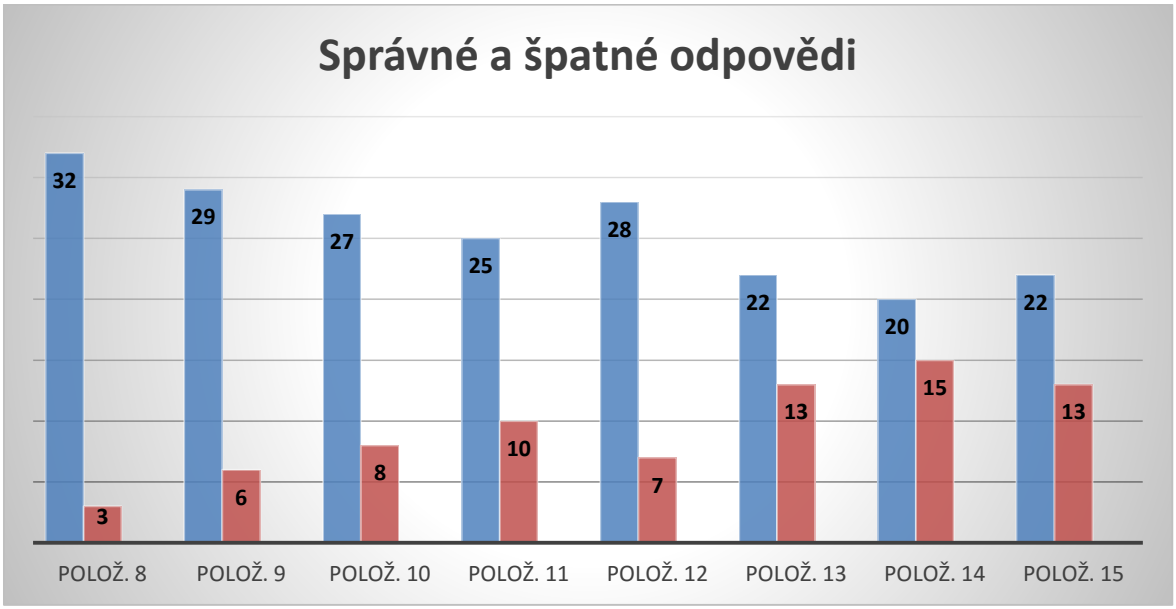

Graf 8: Správné a špatné odpovědi

Zdroj: autorka

Z grafu je jasně viditelné, že nejlépe si respondenti poradili s položkou číslo 11 a nejvíce špatných odpovědí zaznamenaly položky 16 – 18. Avšak celkovou úspěšnost či neúspěšnost v těchto otázkách zachycuje graf následující:

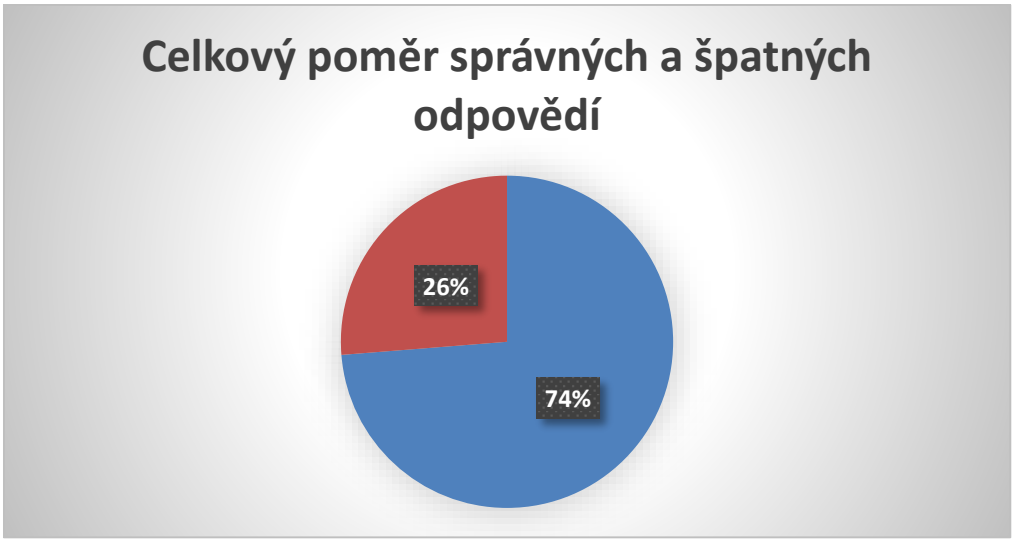

Graf 9: Celkový poměr správných a špatných odpovědí

Zdroj: autorka

Celkem bylo 205 správných odpovědí a 73 špatných. Z výše uvedeného grafu lze vyčíst převahu správných odpovědí. Mohu tedy říci, že společenský tanec, jako mimoškolní aktivita, předává žákům nové vědomosti a oni se tyto vědomosti snaží cílevědomě přijímat a pracovat s nimi. Převaha kladných odpovědí svědčí o dobrém pedagogickém působení vedoucího kroužku na žáky v rámci lekcí taneční přípravky. Žáci jsou tedy vybaveni nejen pohybovými dovednostmi, ale také potřebnými vědomostmi, které k jednotlivým aktivitám potřebují a mohou z nich jistě těžit i ve své budoucnosti.

Další částí dotazníku jsou položky 16 – 18. Úkolem těchto položek je zjistit, co respondentům ve zkoumaném období nejvíce vyhovovalo. Otázka 16: **Co se ti během tohoto pololetí v taneční přípravce nejvíce líbilo?** Co jim naopak chybělo, zjišťovala otázka 17: **Co by sis přál/a, aby bylo v taneční přípravce jinak, co by se mělo změnit?** A zda by si v blízké budoucnosti přáli něco nového, něco zajímavého, co by taneční kroužek zpestřilo, to bylo obsaženo v otázce 18: **Co ti v taneční přípravce chybělo? Přál/a by sis tam něco nového?** Většina respondentů by na lekcích nic neměnila a nic nového nevyžadovala. Několik jedinců napsalo i jiné odpovědi. Všechny výsledky jsou uvedeny v následujících tabulkách:

Co by se mělo změnit?	Počet uvedených odpovědí
Nic bych neměnila	29
Delší přestávky na občerstvení	1
Více na lekci tančit	4
Mít další taneční lekce	1

Tabulka 7: Žádoucí změny

Zdroj: autorka

Co by sis přála nového?	Počet uvedených odpovědí
Nepřeji si nic nového	28
Učit se další nové tance	6
Mít mezi sebou více starších dětí	1

Tabulka 8: Novinky v kroužku

Zdroj: autorka

Většina respondentů by tedy na lekcích nic neměnila a nic nového si nepřála. Z toho vyplývá, že se jim zájmová aktivita líbí a jsou s jejím průběhem spokojeni. Čtyři respondenti

by chtěli na tanečních lekcích více tančit a šest z nich by se chtělo učit tance nové. Toto hodnotím velmi kladně, jelikož je zde zřejmý zájem o taneční aktivitu.

V rozhovorech s respondenty se objevilo přání mít delší přestávky na občerstvení a více se věnovat tanci tango. Ani požadavkům na přestávky v kroužku by se vedoucí neměl vyhýbat a určitě by se měl snažit dětem vyhovět. Bude tak zajištěna spokojenost všech dětí v kroužku, která je důležitá pro jeho efektivitu. Další odpovědi byly podobné jako v závěrečných dotaznících. Tedy, věnovat se více různým tancům, nebo že v kroužku žádnou změnu nepožadují.

Další položka, číslo 19, klade otázku, co bylo pro respondenty nejtěžší a které dovednosti či aktivity patřily pro ně k těm obtížnějším. Téměř všichni napsali, že nejtěžší byl pro ně nějaký tanec. Co dělalo respondentům největší problém, objasňuje tabulka:

Co bylo pro mě nejtěžší?	počet respondentů, kteří takto odpověděli
Cha cha	2
Jive	7
Polka	10
Quick-step	10
Waltz	1
Nic, vše jsem zvládl/a	5

Tabulka 9: Seznam obtížných aktivit

Zdroj: autorka

Z tabulky lze vyčíst, že pro respondenty bylo nejtěžší naučit se polku a quick-step. Vzhledem k obtížnosti těchto tanců je to vcelku logické. Krokové variace patří k těm složitějším a ani směrování tanců není nejjednodušší. Proto se dalo očekávat, že respondenti napíší jako svou odpověď právě některý z těchto tanců. Waltz a cha-cha patří k tancům jednodušším a učí se na tanečních lekcích jako jedny z prvních. Proto není neobvyklé, že tyto tance nebyly pro respondenty tak obtížné. Následující graf názorněji ukazuje obtížné aktivity na lekcích

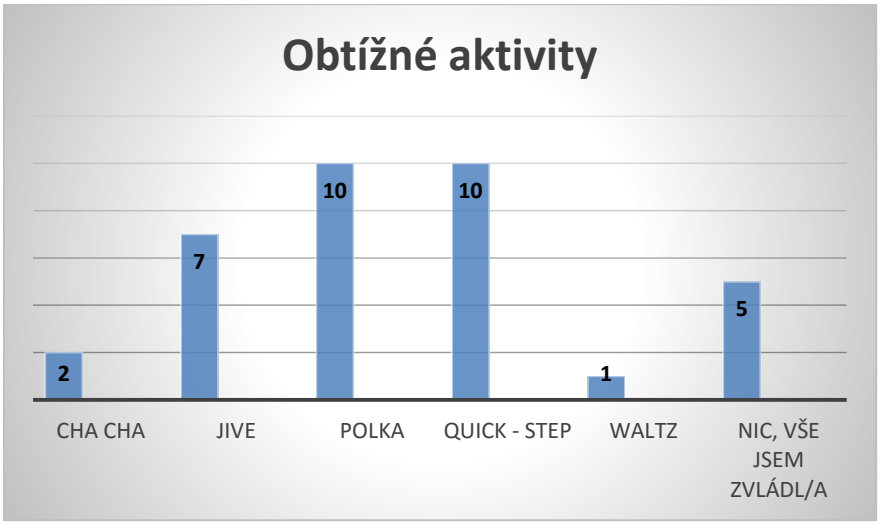

Graf 10: Obtížné aktivity

Zdroj: autorka

Z grafu je viditelné, že tance polka a quick-step byly pro respondenty nejvíce obtížnou aktivitou. Ostatní zaznamenané tance zřejmě zastupují individuální zvláštnosti každého respondenta. To znamená, že každý má problém s jinou aktivitou či prvkem, protože každému jde něco jiného, každý vyniká v něčem jiném a na něco jiného má talent. Pět respondentů napsalo, že s ničím neměli na lekcích větší problém. To svědčí o tom, že jsou se svou pohybovou aktivitou spokojeni, neprožívají žádný stres a tuto mimoškolní aktivitu navštěvují s velkou oblibou.

V tanečním kroužku je spokojena i většina dětí, se kterými byl veden rozhovor. Neuvedli nic, co by pro ně mělo být v kroužku obtížné. Pouze jeden dotazovaný uvedl jako pro něj problémový tanec – polku. Takže jsem se i u rozhovorů přesvědčila, že děti kroužek navštěvují rády a strávený čas je tam těší.

Poslední položka dotazníku má ohodnotit působení učitele taneční přípravky. Respondentům je položena otázka: Jak si byl/a spokojen/a s učitelkou taneční přípravky? (Oznámkuj, jako ve škole.) Výsledky jsou následující:

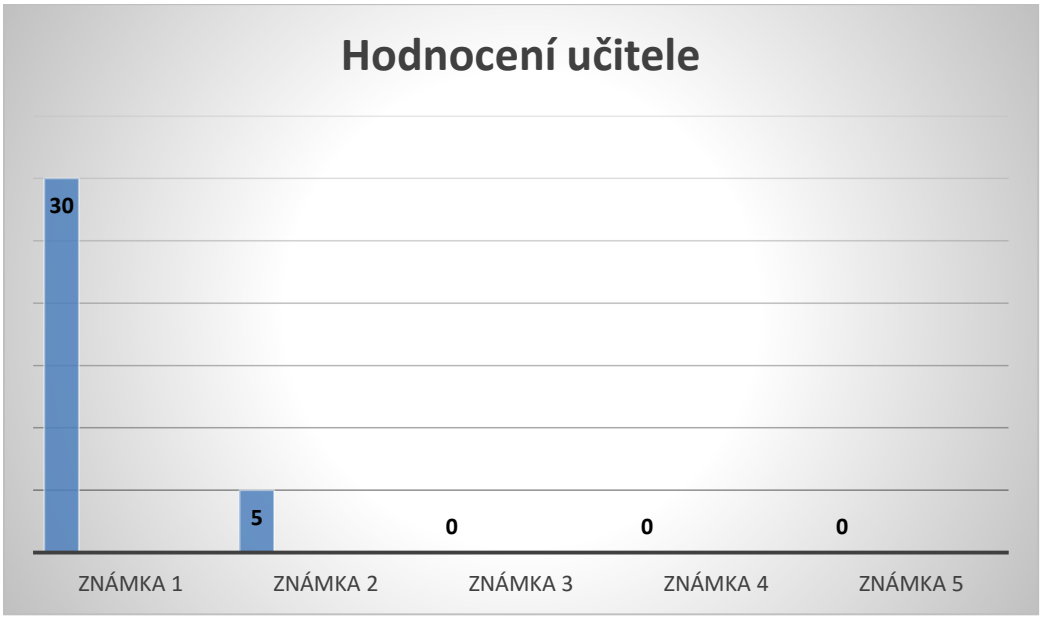

Graf 11: Hodnocení učitele

Zdroj: autorka

Z grafu je patrná velká oblíbenost vedoucí kroužku, jelikož z 35 možných jedniček, respondenti udělili 30 jedniček. Toto hodnotím jako jednu z nejvíce pozitivních věcí, jelikož působení vedoucího na děti je velmi důležitou záležitostí. Učitel, či vedoucí formuje osobnost dítěte, předává mu nové vědomosti a dovednosti. A v případě, že je u dětí oblíbený, dochází k tomuto přenosu efektivněji.

Jedna z odpovědí v rozhovorech uváděla, že s vedoucí kroužku je legrace. V dalších odpovědích se objevilo, že vedoucí je dobrá, hodná a když je potřeba, tak je na děti i přísná. Opět jsem se setkala jen s kladnými odpověďmi a mohu tedy říci, že moje působení jako vedoucí má pozitivní dopad na účastníky kroužku.

7.6 Zhodnocení výsledků dotazníkového šetření a rozhovorů

Z průběžných a závěrečných dotazníků, ale také z rozhovorů jsem získala potřebné informace, abych mohla vyvodit určité závěry. Zároveň byly odpovědi dětí zpětnou vazbou pro mě, jako pro vedoucí kroužku. Většina výsledků, ke kterým jsem dospěla, se ubírala pozitivním směrem, což hodnotím velmi kladně. Spolupráce dětí a mě byla bezproblémová a všechny děti byly velmi ochotné. Jak při vyplňování dotazníků, tak při vedení rozhovorů. Celé půlroční období bylo velkým přínosem nejen pro děti samotné, ale i pro mě, jako pro vedoucí.

Výsledky výzkumu jsou následující:

- za celé zkoumané období si kroužek oblíbilo 97 % respondentů, což je velmi vysoký počet, který svědčí o tom, že děti navštěvují kroužek rády,
- přes 68 % dotazovaných uvedlo, že se v kroužku naučilo něco nového, a to je velmi dobrá zpětná vazba pro vedoucí kroužku,
- 28 respondentů z celkového počtu 35 by taneční kroužek ohodnotilo na výbornou,
- 94 % dotazovaných by tuto aktivitu chtělo navštěvovat i v dalším školním roce,
- u otázek vědomostního typu bylo úspěšných 74 % respondentů,
- v kroužku by nic neměnilo 29 dotazovaných z 35 možných,
- vedoucí kroužku je oblíbená u 30 respondentů, což svědčí o pozitivním vztahu mezi ní a účastníky kroužku.

U všech získaných výsledků průzkumného šetření převládá pozitivní charakter. Taneční kroužek je tedy mezi dětmi oblíbený. Zároveň prohlubuje jejich vědomosti a dále rozvíjí jejich dovednosti. Lze říci, že moje působení, jako vedoucí kroužku má pozitivní dopad také v tom ohledu, že velká část účastníků kroužku odpovídala správně na vědomostní otázky. Rovněž budoucí zájem o tuto aktivitu je velmi vysoký, což jistě nasvědčuje i dobrému kolektivu a pestré nabídce aktivit, která je v kroužku nabízena.

8 VÝSLEDKY POZOROVÁNÍ POKROKU DĚTÍ

Další metodou, kterou jsem při svém zkoumání použila, je pozorování. Díky své nenásilnosti a přirozenosti je tato metoda tou nejvhodnější diagnostickou metodou právě u žáků mladšího školního věku. Pozorování mi umožnilo zachytit situace a získat ty informace, které bych se z dotazníků ani z rozhovorů nedozvěděla, jelikož si je respondenti ani sami neuvědomují. Předmětem pozorování bylo pět vybraných jedinců, kteří navštěvují taneční kroužek, ale i celá skupina, tedy všichni, kteří tuto mimoškolní aktivitu navštěvují. Detailní individuální pozorování bylo zaměřeno na dvě dívky ve věku 10 let a na chlapce a dívku ve věku 7 let. Jedince a skupinu jsem sledovala přímo během tanečních lekcí, jako vedoucí kroužku, jde tedy o pozorování přímé, nestrukturované a zároveň o pozorování skryté, jelikož jedinci nevěděli, že jsou pozorováni. Po skončení každé lekce jsem si zapisovala poznámky, podle výzkumných otázek, které jsem si předem stanovila. Pozorovala jsem tedy, jak se vybraným jedincům, ale i celé skupině dané aktivity dařily či jaký pokrok během jedné hodiny udělaly. Také, jak se k sobě děti navzájem chovají, jak si rozumí a zda se jim v kroužku líbí. Z každé taneční lekce jsem tedy měla soubor poznámek z pozorování a na konci zkoumaného půlročního období jsem měla dost podkladů k tomu, abych mohla vyvodit důležité závěry.

Cílem mého pozorování bylo sledovat taneční a pohybový pokrok vybraných jedinců, jaké má moje působení vliv na jejich zlepšování v taneční aktivitě, jaký má na jedince vliv kolektiv, se kterým tráví v kroužku čas. A v neposlední řadě jsem se snažila vypozorovat, zda děti kroužek rádi navštěvují, či nikoliv.

Pozorování probíhalo i před zahájením lekce tanečního kroužku, abych viděla, jak se děti připravují, jak si rozumí s ostatními, dále při zahřívacích a pohybových aktivitách na začátku lekce, jak se snaží a jak se jim jednotlivé cviky daří. Pak následovalo pozorování při výuce tanců. Sledovala jsem, jak rychle se zvládnou naučit taneční kroky a jak je dokáží použít na dalších lekcích. U vybraných jedinců jsem sledovala, jaký taneční pokrok udělali během půlročního zkoumaného období. A jelikož se jedná o párové tancování, pozorovala jsem také, jak se vybraní jedinci chovají ke svým tanečním partnerům či partnerkám, jak spolu komunikují a spolupracují. Jak vyplývá z výsledků na začátku praktické části, byla velká převaha děvčat, takže spolu v páru tančily i dvě dívky. To je ale pro taneční začátky zanedbatelná záležitost a nemá žádný negativní vliv na taneční zlepšení dětí.

Vytvořila jsem tedy dlouhodobé pozorování v délce půl roku. Před jeho začátkem jsem si stanovila výzkumné otázky, podle kterých bylo pak pozorování vedeno:

1. Jak si vybraní jedinci rozumí s ostatními členy kroužku a jak se k sobě navzájem chovají?
2. Jak rychle se účastníci dokázali naučit novou taneční figuru během jedné lekce a jak dobře si ji pamatovali na hodině následující?
3. Jaké je chování a komunikace v tanečním páru, ve kterém účastníci kroužku tančí?
4. Jak dobře dokáží děti v kroužku udržet pozornost?
5. Jaký taneční pokrok udělali vybraní jedinci během celého zkoumaného období?

Nyní se budu věnovat získaným výsledkům, které jsem z pozorování získala. Postupovala jsem podle mnou stanovených výzkumných otázek a každou z nich jsem okomentovala. Výsledky jsou následující:

1. *Jak si vybraní jedinci rozumí s ostatními členy kroužku a jak se k sobě navzájem chovají?*

Kroužek navštěvují žáci 1. stupně ZŠ, ale z různých tříd. Přesto jsem viděla, že komunikace probíhá mezi všemi účastníky. Jak v šatně při převlékání, tak i na tanečním parketu těsně před zahájením lekcí. K častější komunikaci ale docházelo mezi dětmi stejného nebo podobného věku, což je celkem logické, jelikož toho mají spolu více společného. Děti navštěvují aktivitu dobrovolně, protože o ni mají zájem a líbí se jim, tudíž jsem za celé zkoumané období nevypozorovala žádné negativní vlivy chování nebo nevraživost mezi dětmi.

Společné navštěvování kroužku dokáže mezi dětmi navodit pozitivní atmosféru, protože sdílí stejný zájem. Ve školní třídě jsou děti různých zájmů, proto bývají vztahy v tomto kolektivu složitější. Z tohoto pohledu shledávám navštěvování jakéhokoli kroužku velmi prospěšným pro vztahy mezi dětmi. Budují si tak další vztahy i mimo školní třídu, což děti určitě v pozitivním směru dál rozvíjí.

2. *Jak rychle se účastníci dokázali naučit novou taneční figuru během jedné lekce a jak dobře si ji pamatovali na hodině následující?*

Zde jsem se zaměřila hlavně na čtyři vybrané jedince. Obě dívky ve věku 10 let se zvládaly taneční kroky učit velmi rychle. V podstatě hned jejich první pokusy byly úspěšné. Svou roli v tom hrál nejen jejich věk, který byl v celé skupině nejvyšší, ale také jejich píle, odhodlání a velký zájem se v kroužku něco naučit. Nedílnou součástí byla i dávka talentu, kterou má podle mého názoru jedna dívka vyšší. Po celou dobu, co jsem dívky pozorovala, se velmi snažily, aby se nové kroky naučily a viděla jsem na nich, že je činnosti v kroužku velmi baví.

U sedmiletého chlapce jsem už takové velké pokroky nepozorovala. Vzhledem k jeho věku je to i pochopitelné. Déle mu trvalo, než se kroky naučil a vždy na následujících lekcích si taneční figury musel zopakovat, aby se celé skupině vyrovnal. S přibývajícími týdny a měsíci se ale zdokonaloval a zlepšovala se i jeho hrubá motorika. Rychleji se učil nové kroky tanečních figur. Na konci půlročního období na něm byla vidět větší jistota, jak v tanci, tak v celkovém působení v kolektivu. Zmizel jeho ostych a stal se průbojnějším.

Nejmenší pokrok jsem zaznamenala u sedmileté dívky. Podle mého názoru je velmi málo talentovaná a má velký problém s pozorností. Bylo viditelné, že ji tanec baví, ale jen jako zábava, doplněk, výplň volného času. Neviděla jsem u ní téměř žádnou snahu a problém udržet pozornost měla každou hodinu. Vzhledem k těmto rušivým elementům se dívce moc nedařilo naučit kroky a upevnit si je. Myslím, že v celé skupině byla nejslabším článkem a na konci zkoumaného období jsem u ní viděla nejmenší pokrok. Ale i takové děti je potřeba dále vzdělávat a rozvíjet.

3. *Jaké je chování a komunikace v tanečním páru, ve kterém účastníci kroužku tančí?*

Tanec v páru u tak malých dětí, beru jako nejobtížnější záležitost pro ně samotné. Zvlášť, když tančí s opačným pohlavím. Často neví, jak se k partnerovi chovat, jak s ním komunikovat a co je vhodné a co naopak není. Jejich nejčastějším projevem k opačnému pohlaví je ostych a v nejhorším případě i odpor.

Jelikož byl v kroužku nadbytek děvčat, nebylo možné vytvořit taneční páry pouze opačného pohlaví. To je ale v těchto kroužcích zcela běžné a žádný negativní vliv na taneční zlepšení dětí to nemá. Při pozorování úplně celé skupiny najednou, jsem nezaznamenala žádné negativní chování mezi dětmi v tanečním páru. Chovali se k sobě přátelsky a navzájem se podporovali, aby společně zvládli nové taneční kroky. V párech stejného pohlaví přetrvávala dobrá nálada a dobrý vztah během celého zkoumaného období. V párech opačného pohlaví panoval na začátku ostych, u některých i nechuť společně tančit. Jelikož byly ale taneční páry celé zkoumané období ve stejném složení, postupem času si děti na sebe zvykly.

Čtyři jedinci, které jsem sledovala, tvořili dva taneční páry. Dvě desetileté dívky tančily spolu a zároveň jsou kamarádky. Děti se navzájem velmi podporovaly. Komunikace mezi nimi byla naprosto bezproblémová a díky tomu se jim v tanci velmi dařilo. Tento taneční pár zaznamenal za celé období největší pokrok a byla jsem s ním nejvíce spokojená. Druhým párem, který jsem pozorovala, byla tedy sedmiletá dívka se stejně starým chlapcem. Vzhledem k tomu, jak jsem výše popsala dívku, nebyl to pár úplně ideální. Komunikace mezi nimi probíhala omezeně, spíše se řídili tím, co jim říkala vedoucí kroužku. Vzhledem k jejich věku

je však přirozené, že se řídí radami a pokyny dospělého. Ale jelikož je chlapec tišší povahy, dívka s ním lépe dokázala udržet pozornost. Nedošlo mezi nimi ani k ostychu, chovali se k sobě hezky, ale taneční pokrok na jednotlivých hodinách a ani za celé období, nebyl příliš velký.

4. *Jak dobře dokáží děti v kroužku udržet pozornost?*

Jestliže se zaměřím na celou skupinu, tak její pozornost byla na jednotlivých lekcích na dobré úrovni. Vypozorovala jsem ale, že čím mladší byl účastník kroužku, tím hůře se mu pozornost dařilo udržet. Je ale známo, že u mladších dětí je důležité pro udržení pozornosti časté střídání aktivit i během vyučovacích hodin. Takže čím déle jsme se věnovali jedné aktivitě, tím se jejich pozornost zhoršovala. Proto je vhodné aktivity střídat v krátkém časovém intervalu a hodinu prokládat různými dalšími aktivitami.

Co se týče čtyř sledovaných jedinců, tak udržení pozornosti bylo různé. Desetiletá děvčata neměla s udržením pozornosti téměř žádný problém. Je to zřejmě dáno jednak věkem, jednak zvyklostí z vyučovacích hodin a v neposlední řadě také cílevědomostí, kterou děvčata v kroužku projevovala. Sedmiletý chlapec i přes svůj věk pozornost udržel docela dobře. Snažil se, ale někdy na něm již byla vidět únava a pozornost se tak vytrácela. Celkově ale hodnotím jeho snažení kladně. A o čtvrtém jedinci, sedmileté dívce, jsem již psala výše. Udržet pozornost byl její největší problém a celková rozladěnost její osobnosti byla jejím nepřítelem v tom, se něco nového naučit.

5. *Jaký taneční pokrok udělali vybraní jedinci během celého zkoumaného období?*

Největší pokrok za půlroční zkoumané období u mě zaznamenala desetiletá dívka s větší dávkou talentu, o které jsem již psala. Tato dívka na konci zkoumaného období uměla taneční figury všech tanců, zlepšila své držení těla a zdokonalila své další pohybové dovednosti. Troufám si říci, že udělala za půl roku ze všech členů tanečního kroužku největší pokrok. U druhé, stejně staré dívky, byl pokrok za celé období menší. Méně talentu a píle udělalo své. Avšak rozhodně nemohu říci, že by na ní nebyl vidět žádný posun. Naučila se základy všech tanců, zlepšila své pohybové dovednosti. Na začátku byla spíše uzavřená, tišší povahy, ale po půl roce se stala komunikativnější, otevřenou a více se zapojovala do kolektivních aktivit. I tento pokrok hodnotím velmi kladně, jelikož jí navštěvování kroužku pomohlo v navazování vztahů s ostatními vrstevníky. U sedmiletého chlapce se celou dobu projevovala snaha, ale s velmi malým výsledkem. Na konci období zvládal základy jen některých tanců, v pohybových rozcvičkách se mu nedařily všechny pohybové dovednosti, které se na lekcích učily. Kroužek ho ale velmi bavil a rád ho navštěvoval. Na první pohled na něm byla vidět velká spokojenost.

Působení vedoucí kroužku mělo tedy pozitivní vliv na tohoto sedmiletého chlapce. A poslední pozorovanou byla sedmiletá dívka. Jak jsem již uváděla, měla problém s pozorností, takže dále ji vzdělávat a rozvíjet bylo velmi složité. Přesto jsem vypozorovala, že alespoň některé taneční figury se jí dařily a že ji její působení v kroužku činilo šťastnou.

8.1 Zhodnocení výsledků pozorování

K pozorování bych chtěla říci hlavně to, že během celého zkoumaného období jsem na všech dětech viděla snahu naučit se něco nového, získat nové vědomosti a dovednosti. Z toho vyplývá, že děti taneční kroužek navštěvovaly rády a dobrovolně a že i moje působení, jako vedoucí kroužku, mělo na děti pozitivní vliv. Za důležité výsledky pozorování považuji:

- během celého období jsem nevypozorovala žádné negativní vlivy chování mezi účastníky kroužku,
- úspěšnost naučení se nových krokových variací nebyla u všech sledovaných respondentů stejná, záleželo především na jejich věku,
- mezi dětmi v tanečních párech panoval někdy ostych, ale jejich vztahy byly na velmi přátelské úrovni, stejně jako komunikace mezi nimi,
- celková pozornost všech členů kroužku byla na dobré úrovni, avšak někteří jedinci s ní měli problémy,
- u vybraných pozorovaných jedinců byl sledován celkový pokrok, který byl opět individuální podle věku, tedy u někoho vyšší, u někoho nižší.

Půlroční pozorování pro mě bylo velmi příjemnou záležitostí. Mohla jsem se detailně zaměřit na vztahy mezi dětmi a pozorovat tak jejich individuální zvláštnosti. Zároveň jsem pečlivě sledovala jejich taneční pokrok a získala jsem díky tomu nové poznatky pro svou další pedagogickou činnost.

9 METODICKÉ PŘÍPRAVY TANEČNÍHO KOUŽKU

Každá lekce tanečního kroužku měla svou metodickou přípravu. Obsahem těchto příprav jsou v první řadě téma a cíl lekce, edukační cíl a klíčové kompetence. Dále přípravy obsahují organizační formu lekce, metody použité při výuce a pomůcky, které byly na lekci použity. Jako další část přípravy je časový plán každé taneční lekce. Tento plán má tři hlavní části. Jako první je úvodní část, dále je hlavní část a závěrečná část. Na konci každé této přípravy je zařazeno moje vlastní hodnocení lekce, které mně, jako vedoucí kroužku, má pomoci si uvědomit, co vše se mi na dané lekci povedlo, či nikoliv a zhodnotit, jak se aktivity dětem líbily. Následující čtyři přípravy ukazují, jak vypadaly některé lekce tanečního kroužku:

Příprava na lekci – 9. 1. 2015

Téma hodiny: Opakování tanců **Čas**: 60 minut

Edukační cíl:

Kognitivní – **opakovat** názvy tanců a figur, **pojmenovat** krokové variace a jednotlivé tance.

Afektivní – **vnímat** vedoucí a kolektiv kolem sebe, **věnovat pozornost** výkladu vedoucí, **tolerovat** ostatní účastníky kroužku, **reagovat** na pokyny vedoucí, **začlenit se** do kolektivu.

Psychomotorické – **pohybovat se** podle daných pokynů bez hudebního doprovodu i s hudebním doprovodem, **napodobovat** pohyby.

Sociální – **účastnit se** skupinové činnosti v kroužku, **pomáhat si** navzájem s ostatními účastníky, **vyhledat kontakt** s ostatními členy, **spolupracovat** s ostatními.

Klíčové kompetence:

K učení – vybírá a využívá pro efektivní učení vhodné způsoby, metody a strategie, plánuje, organizuje a řídí vlastní učení, projevuje ochotu věnovat se dalšímu studiu.

K řešení problémů – samostatně řeší problémy, volí vhodné způsoby řešení, užívá při řešení problémů logické postupy.

Komunikativní – formuluje a vyjadřuje své myšlenky a názory v logickém sledu, vyjadřuje se výstižně, souvisle a kultivovaně v ústním projevu.

Sociální a personální – účinně spolupracuje ve skupině, podílí se společně s vedoucí na vytváření pravidel práce v týmu, na základě poznání nebo přijetí nové role v činnosti pozitivně ovlivňuje kvalitu společné práce.

Občanské – respektuje společně dohodnutá pravidla, společně s vedoucí si vytváří vlastní pravidla chování a určují tresty za jejich nedodržování.

Pracovní - vytváří si postoj k práci, dokáže se ohodnotit.

Průřezová témata:

Osobnostní a sociální výchova – sebepoznání, sebeorganizace, mezilidské vztahy, komunikace, hodnoty, postoje.

Organizační formy: hromadné vyučování.

Metody: slovní – výklad, **názorně demonstrační** – ukázky krokových variací, **praktické** – samotný tanec dětí.

Typ hodiny: základní, opakovací.

Materiální didaktické pomůcky: žádné.

Čas:	Průběh hodiny:	Poznámky:
	Úvodní část	
13:30	Uvítání, úvod do hodiny, seznámení s náplní hodiny.	
	Hlavní část	
13:32 13:37 14:00 14:05 14:07 14:15	Pohybová rozcvička na začátek lekce – Decibely lásky. Známá rozcvička na zahřátí organismu dětí. Opakování tance: chacha – v páru bez hudby, poté na hudbu. Opakování tance: waltz – v páru bez hudby, poté na hudbu. Pohybová rozcvička – Call me maybe. Známá rozcvička. Pauza na občerstvení. Opakování tance – polka – rovnou v páru na hudbu. Poté střídání partnerů, které slouží k dalšímu procvičení a upevnění. Opakování tance – jive. Nejprve v páru na počítání, poté na hudbu. Střídání partnerů pro větší procvičení a upevnění.	Kroky jsou již známy. Rozcvička je zařazena uprostřed lekce pro aktivní odpočinek a pro udržení pozornosti.
	Závěrečná část	
14:25	Závěr hodiny, shrnutí hodiny, vyplnění dotazníků k dnešní lekci. Plán budoucí lekce.	

Vlastní hodnocení hodiny: Myslím, že se mi velmi dobře časově povedlo zopakovat na hodině vše, co jsem chtěla. Téměř všechny děti kroky zvládly, tudíž jsem věděla, že na příští hodině se budu moci věnovat něčemu novému. Na konci hodiny, když jsem vedla s dětmi rozhovor, bylo z jejich reakcí patrné, že se jim lekce líbila.

Příprava na lekci – 13. 2. 2015

Téma hodiny: Standardní tanec: Quick step. **Čas**: 60 minut

Edukační cíl:

Kognitivní – **opakovat** názvy tanců a figur, **pojmenovat** krokové variace a jednotlivé tance.

Afektivní – **vnímat** vedoucí a kolektiv kolem sebe, **věnovat pozornost** výkladu vedoucí, **tolerovat** ostatní účastníky kroužku, **reagovat** na pokyny vedoucí, **začlenit se** do kolektivu.

Psychomotorické – **pohybovat se** podle daných pokynů bez hudebního doprovodu i s hudebním doprovodem, **napodobovat** pohyby.

Sociální – **účastnit se** skupinové činnosti v kroužku, **pomáhat si** navzájem s ostatními účastníky, **vyhledat kontakt** s ostatními členy, **spolupracovat** s ostatními.

Klíčové kompetence:

K učení – vybírá a využívá pro efektivní učení vhodné způsoby, metody a strategie, plánuje, organizuje a řídí vlastní učení, projevuje ochotu věnovat se dalšímu studiu.

K řešení problémů – samostatně řeší problémy, volí vhodné způsoby řešení, užívá při řešení problémů logické postupy.

Komunikativní – formuluje a vyjadřuje své myšlenky a názory v logickém sledu, vyjadřuje se výstižně, souvisle a kultivovaně v ústním projevu.

Sociální a personální – účinně spolupracuje ve skupině, podílí se společně s vedoucí na vytváření pravidel práce v týmu, na základě poznání nebo přijetí nové role v činnosti pozitivně ovlivňuje kvalitu společné práce.

Občanské – respektuje společně dohodnutá pravidla, společně s vedoucí si vytváří vlastní pravidla chování a určují tresty za jejich nedodržování.

Pracovní – vytváří si postoj k práci, dokáže se ohodnotit.

Průřezová témata:

Osobnostní a sociální výchova – sebepoznání, sebeorganizace, mezilidské vztahy, komunikace, hodnoty, postoje.

Organizační formy: hromadné vyučování.

Metody: slovní – výklad, **názorně demonstrační** – ukázky krokových variací, **praktické** – samotný tanec dětí.

Typ hodiny: základní, výkladová, opakovací.

Materiální didaktické pomůcky: žádné.

Čas:	Průběh hodiny:	Poznámky:
	Úvodní část	
13:30	Uvítání, úvod do hodiny, seznámení s náplní hodiny.	
	Hlavní část	
13:31 13:35 13:59 14:00 14:04 14:20	Pohybová rozcvička na začátek lekce – Waka, waka. Známá rozcvička na zahřátí organismu dětí. Opakování tance: chacha – v páru bez hudby, poté na hudbu. Opakování tance: polka – v páru bez hudby, poté na hudbu. Pohybová rozcvička – Decibely lásky. Známá rozcvička. Pauza na občerstvení Nový tanec: Quick step – zařazení tance mezi tance standardní. Tento tanec se počítá na 8 dob. Ukázka kroků, zvlášť pro děvčata a zvlášť pro chlapce. Několikrát opakujeme bez hudby, poté každý samostatně na hudbu. Dále následuje vytvoření tanečních párů a opakování kroků opět na počítání bez hudby. Několikrát po sobě zatančíme tento tanec v páru a pak v tomto složení na hudbu. Na závěr proběhne protažení celého těla, vydýchání a celkové uvolnění pomocí relaxačních cviků.	Nejprve proběhne výklad vedoucího, poté demonstrační ukázka a nakonec praktická činnost dětí.
	Závěrečná část	
14:27	Závěr hodiny, shrnutí hodiny, vyplnění dotazníků k dnešní lekci. Plán budoucí lekce.	

Vlastní hodnocení hodiny: Tato lekce byla pro děti lehce náročnější, jelikož se učily nový tanec. Myslím, že se mi ale povedlo dobře děti s tímto tancem seznámit a ukázat jim jeho základy. Až však budu v některé z dalších hodin učit děti něco nového, nechám si na to větší časové rozpětí.

Příprava na lekci – 20. 3. 2015

Téma hodiny: Latinsko – americká formace Honey, honey. **Čas**: 60 minut

Edukační cíl:

Kognitivní – **opakovat** názvy tanců a figur, **pojmenovat** krokové variace a jednotlivé tance.

Afektivní – **vnímat** vedoucí a kolektiv kolem sebe, **věnovat pozornost** výkladu vedoucí, **tolerovat** ostatní účastníky kroužku, **reagovat** na pokyny vedoucí, **začlenit se** do kolektivu.

Psychomotorické – **pohybovat se** podle daných pokynů bez hudebního doprovodu i s hudebním doprovodem, **napodobovat** pohyby.

Sociální – **účastnit se** skupinové činnosti v kroužku, **pomáhat si** navzájem s ostatními účastníky, **vyhledat kontakt** s ostatními členy, **spolupracovat** s ostatními.

Klíčové kompetence:

K učení – vybírá a využívá pro efektivní učení vhodné způsoby, metody a strategie, plánuje, organizuje a řídí vlastní učení, projevuje ochotu věnovat se dalšímu studiu.

K řešení problémů – samostatně řeší problémy, volí vhodné způsoby řešení, užívá při řešení problémů logické postupy.

Komunikativní – formuluje a vyjadřuje své myšlenky a názory v logickém sledu, vyjadřuje se výstižně, souvisle a kultivovaně v ústním projevu.

Sociální a personální – účinně spolupracuje ve skupině, podílí se společně s vedoucí na vytváření pravidel práce v týmu, na základě poznání nebo přijetí nové role v činnosti pozitivně ovlivňuje kvalitu společné práce.

Občanské – respektuje společně dohodnutá pravidla, společně s vedoucí si vytváří vlastní pravidla chování a určují tresty za jejich nedodržování.

Pracovní – vytváří si postoj k práci, dokáže se ohodnotit.

Průřezová témata:

Osobnostní a sociální výchova – sebepoznání, sebeorganizace, mezilidské vztahy, komunikace, hodnoty, postoje.

Organizační formy: hromadné vyučování.

Metody: slovní – výklad, **názorně demonstrační** – ukázky krokových variací, **praktické** – samotný tanec dětí.

Typ hodiny: základní, výkladová.

Materiální didaktické pomůcky: žádné

Čas:	Průběh hodiny:	Poznámky:
	Úvodní část	
13:30	Uvítání, úvod do hodiny, seznámení s náplní hodiny.	
	Hlavní část	
13:31 13:35 13:50 13:55 13:57 14:24	Pohybová rozcvička na začátek lekce – Call me maybe. Známá rozcvička na zahřátí organismu dětí. Opakování tance: quick step – v páru bez hudby, poté na hudbu. Opakování tance chacha – v páru bez hudby, poté na hudbu. Pohybová rozcvička – Decibely lásky. Známá rozcvička. Pauza na občerstvení Zahájení výuky latinsko-americké formace Honey, honey: s touto formací budou děti vystupovat na červnové taneční přehlídce. Formace obsahuje tance chacha, polka a další prvky z různých tanečních žánrů. Nejprve naučím děti kroky bez hudby na počítání, poté zkoušíme po částech na hudbu. Děti ve formaci tančí jak samostatně, tak v páru. Na závěr proběhne protažení celého těla, vydýchání a celkové uvolnění pomocí relaxačních cviků.	V dnešní lekci stihneme s dětmi asi polovinu formace. Nejprve se pracuje na krokových variacích, které dětem předvádím. V dalších lekcích se mohu zaměřit na správnou techniku a formační útvary.
	Závěrečná část	
14:27	Závěr hodiny, shrnutí hodiny, vyplnění dotazníků k dnešní lekci. Plán budoucí lekce.	

Vlastní hodnocení hodiny: Vzhledem k tomu, že se děti učily novou taneční formaci, vypadaly velmi nadšeně. Tato aktivita děti vždy velmi baví. V těchto činnostech se ve velké míře uplatňuje skupinová práce, jelikož úkolem dětí je tvořit ve formaci různé obrazce či řady. S pozorností dětí nebyl žádný problém, formace je velmi bavila.

Příprava na lekci – 19. 6. 2015

Téma hodiny: Formace Honey, honey – generální zkouška. **Čas**: 60 minut

Edukační cíl:

Kognitivní – **opakovat** názvy tanců a figur, **pojmenovat** krokové variace a jednotlivé tance.

Afektivní – **vnímat** vedoucí a kolektiv kolem sebe, **věnovat pozornost** výkladu vedoucí, **tolerovat** ostatní účastníky kroužku, **reagovat** na pokyny vedoucí, **začlenit se** do kolektivu.

Psychomotorické – **pohybovat se** podle daných pokynů bez hudebního doprovodu i s hudebním doprovodem, **napodobovat** pohyby.

Sociální – **účastnit se** skupinové činnosti v kroužku, **pomáhat si** navzájem s ostatními účastníky, **vyhledat kontakt** s ostatními členy, **spolupracovat** s ostatními.

Klíčové kompetence:

K učení – vybírá a využívá pro efektivní učení vhodné způsoby, metody a strategie, plánuje, organizuje a řídí vlastní učení, projevuje ochotu věnovat se dalšímu studiu.

K řešení problémů – samostatně řeší problémy, volí vhodné způsoby řešení, užívá při řešení problémů logické postupy.

Komunikativní – formuluje a vyjadřuje své myšlenky a názory v logickém sledu, vyjadřuje se výstižně, souvisle a kultivovaně v ústním projevu.

Sociální a personální – účinně spolupracuje ve skupině, podílí se společně s vedoucí na vytváření pravidel práce v týmu, na základě poznání nebo přijetí nové role v činnosti pozitivně ovlivňuje kvalitu společné práce.

Občanské – respektuje společně dohodnutá pravidla, společně s vedoucí si vytváří vlastní pravidla chování a určují tresty za jejich nedodržování.

Pracovní – vytváří si postoj k práci, dokáže se ohodnotit.

Průřezová témata:

Osobnostní a sociální výchova – sebepoznání, sebeorganizace, mezilidské vztahy, komunikace, hodnoty, postoje.

Organizační formy: hromadné vyučování.

Metody: slovní – výklad, **názorně demonstrační** – ukázky krokových variací, **praktické** – samotný tanec dětí.

Typ hodiny: základní, opakovací.

Materiální didaktické pomůcky: žádné

Čas:	Průběh hodiny:	Poznámky:
	Úvodní část	
13:30	Uvítání, úvod do hodiny, seznámení s náplní hodiny.	
	Hlavní část	
13:31 13:38 13:48 14:20	Protažení celého těla od hlavy až k patě. Opakování tance chacha, které má sloužit především k zahřátí organismu. Zkouška kostýmů na taneční formaci Honey, honey. Děti si zatančí celou formaci i s tanečním kostýmem, alespoň dvakrát za sebou. Zde je již důležitá přesnost na hudbu, technicky správné kroky, kvalita tvořených obrazců a výraz ve tváři. Nyní následuje další zkoušení formace, již bez tanečních kostýmů. Zaměřuji se na detaily, které jsem při předchozích pokusech viděla chybně nebo neúplně provedené. Formaci znovu děti tančí po částech bez hudby a poté po částech na hudbu. K problémovým částem se opakovaně vracíme a znovu je zkoušíme tančit jak bez hudby, tak na hudbu. Na závěr si děti naposled vyzkouší formaci i s perfektním výrazem ve tváři. Vydýchání, protažení a zklidnění celého těla na závěr hodiny.	Děti zde projevují snahu spolupracovat a každý z nich se snaží podat co nejlepší výkon, jelikož tančí ve skupině. Důležité je dbát na správné držení těla, pohyby rukou a vzájemnou spolupráci při tvorbě formačních útvarů.
	Závěrečná část	
14:26	Závěr hodiny, shrnutí hodiny, vyplnění dotazníků k dnešní lekci. Plán budoucí lekce.	

Vlastní hodnocení hodiny: Jelikož se jednalo o poslední hodinu před vystoupením dětí, byla na nich lehce vidět nervozita. Na druhou stranu se ale velmi snažily, aby vše zatančily správně. Mě, jako vedoucí, dala tato lekce docela zabrat, neustále jsem upozorňovala na chyby, kterých se děti dopouštěly, opakovaně jsem předváděla různé taneční prvky, které

formace obsahuje. Myslím ale, že tato moje snaha se vyplatila, jelikož poslední pokus děti v dnešní lekci byl téměř bezchybný a navíc zatančený s velkou chutí.

ZÁVĚR

Diplomová práce se zabývala vybranou mimoškolní aktivitou žáků 1. stupně ZŠ, a to kroužkem společenského tance. Pohyb je velice důležitou složkou života jedince. V dnešní době je stále složitější přimět děti k jakékoli sportovní aktivitě. Proto je velkým štěstím, když se vytvoří skupina dětí, kterou může pedagog či vedoucí rozvíjet tím správným směrem.

Hlavním cílem diplomové práce bylo zjistit, popsat a analyzovat, jak žáci 1. stupně ZŠ vnímají kroužek společenského tance. Objasnit, jak tato aktivita formuje a rozvíjí jejich osobnost a zda čas, který v tomto kroužku tráví, je pro ně časem příjemně a prospěšně stráveným.

Práce byla členěna do tří základních oddílů, teoretického, empirického a praktického. V teoretické části jsem prezentovala poznatky z odborné literatury, zaměřené zejména na výchovu mimo vyučování a pedagogiku volného času. Zaměřila jsem se na psychický vývoj dítěte mladšího školního věku a jeho motorické schopnosti. V neposlední řadě jsem uvedla, jak správně tyto děti připravit na sportovní aktivity. Teoretická část také obsahovala kapitolu zabývající se přímo společenským tancem a jeho rozdělením.

Empirická část diplomové práce navázala obsahově na část teoretickou. Výzkumný soubor tvořily děti mladšího školního věku, navštěvující kroužek společenského tance. Obsahem prezentovaného dotazníkového šetření, rozhovorů a pozorování bylo hodnocení tanečního kroužku a jeho působení na žáky 1. stupně ZŠ. Výsledky průzkumného šetření byly v první řadě zpětnou vazbou pro mě, jako pro vedoucí kroužku. Získala jsem mnoho nových zkušeností a poznatků, které dále uplatním ve své pedagogické praxi. Za nejdůležitější výstupy výzkumného šetření považuji to, že téměř všichni účastníci kroužku uvedli, že aktivitu navštěvují rádi a mají k ní pozitivní vztah. Dotazovaní také uvedli, že v kroužku získali nové vědomosti a dovednosti. Většina respondentů hodnotila tuto mimoškolní aktivitu na výbornou. Podstatná část ze všech dotazovaných by kroužek chtěla navštěvovat i v dalším školním roce a doporučila by ho svým spolužákům či kamarádům.

Metodické přípravy, které tvořily poslední část práce, část praktickou, mohou posloužit jako inspirace pedagogům ve volnočasových institucích, či na 1. stupni ZŠ pro zařazení společenského tance do výuky a to vzhledem k tomu, že přípravy podobného typu zatím nebyly napsány.

Smysluplné trávení volného času je neoddělitelnou součástí ve výchově dětí a mládeže. Výběr volnočasových aktivit a vůbec rozhodování o tom „co s volným časem“ je nedílnou součástí života dětí. Děti, trávící svůj volný čas aktivním způsobem, se cítí být šťastnější než

jejich pasivní vrstevníci. Pravidelná či častá pohybová aktivita má celou řadu pozitivních účinků nejen na fyzické zdraví, ale také velké množství pozitivních sociálních a psychologických dopadů na zdravý vývoj dítěte. Pohyb je prostředek, který učí dítě jak vyjádřit sebe sama a komunikovat s ostatními, ale je také prostředkem získávání sebevědomí, vzájemného srovnávání, pomáhání si, soupeření a spolupráce.

Seznam zkratek

CDSF - Czech Dance Sport Federation – Český svaz tanečního sportu

ČSTS – Český svaz tanečního sportu

FIDA - International Amateur Dancers Federation – Mezinárodní sdružení amatérského tance

WLRA - World Leisure and Recreation Association – Světové sdružení pro rekreaci a volný čas

ZŠ – Základní škola

Seznam literatury a zdrojů

ADAMCOVÁ, A. *Metodický průvodce pro taneční a pohybovou výchovu na 1. stupni ZŠ* [online]. Brno, 2012 [cit. 2016-04-10]. Diplomová práce. Masarykova univerzita, Pedagogická fakulta. Vedoucí práce Daniela Jonášová Dostupné z: <http://is.muni.cz/th/252839/pedf_m/>.

BRUNECKÝ, Z, TEYSCHL, O. *Duševní vývoj a výchova dítěte*. 3. zčásti přeprac. vyd. Praha: Orbis, 1973.

ČAČKA, O. *Psychologie dítěte*. 2., dopl. vyd. Tišnov: Sursum, 1996. ISBN 80-85799-03-0.

GAUDNÍK, Tomáš. *Metodika výuky latinskoamerických tanců* [online]. Praha, 2010 [cit. 2016-04-10]. Dostupné z: file:///C:/Users/Barbora/Desktop/BPTX_2010_2_11410_OSZD001_196874_0_87599.pdf. Bakalářská práce. Univerzita Karlova v Praze, Pedagogická fakulta, Katedra tělesné výchovy. Vedoucí práce PaedDr. Jana Hájková.

HÁJEK, B., HOFBAUER, PÁVKOVÁ, J. *Pedagogické ovlivňování volného času. Současné trendy*. Praha: Portál, 2008. ISBN 978-80-7367-473-1.

HOFBAUER, Břetislav. *Děti, mládež a volný čas*. Praha: Portál, 2004. ISBN 80-7178-927-5.

JANSA, P, DOVALIL, J, BUNC, V. *Sportovní příprava: vybrané kinantropologické obory k podpoře aktivního životního stylu*. Rozš. 2. vyd. Praha: Q-art, 2009. ISBN 978-80-903280-9-9.

KALHOUS, Z a kol. *Školní didaktika*. Vyd. 2. Praha: Portál, 2009. ISBN 978-80-7367-571-4.

KOUBA, V. *Motorika dítěte*. České Budějovice: Jihočeská univerzita, 1995. ISBN 80-7040-137-0.

KOCH, J. a MATĚJČEK, Z. *Psychologie a pedagogika dítěte: Určeno žákyním 4. roč. zdravot. škol*. Praha: SZdN, 1960.

KRIŠTOFIČ, J. *Pohybová příprava dětí*. Praha: Grada, 2006. Děti a sport. ISBN 80-247-1636-4.

LANDSFELD, Z a PLAMÍNEK, J. *Technika latinsko-amerických tanců*. Praha: Plamínek Production, 2000. ISBN 80-238-4727-9.

LANDSFELD, Z a PLAMÍNEK, J. *Technika standardních tanců*. Praha: J. Plamínek, 1999. ISBN 80-238-4726-0.

LANGMEIER, J, KREJČÍŘOVÁ, D. *Vývojová psychologie*. 2., aktualizované vydání. Praha: Grada, 2006. ISBN 80-247-1284-9.

LANGMEIER, J. *Vývojová psychologie pro dětské lékaře*. Praha: Avicenum, 1983.

ODSTRČIL, P. *Sportovní tanec*. Praha: Grada Publishing, a.s., 2004. ISBN 80 – 247 – 0632 – 6.

OSLADILOVÁ, D. *Úvod do školního psycholog. poradenství*. Olomouc: Rektorát Univerzity Palackého, 1986.

PÁVKOVÁ, J. HÁJEK B., HOFBAUER, B. et al. *Pedagogika volného času.* Praha: Portál, 1999. ISBN 80-7178-295-5.

PERIČ, T. *Sportovní příprava dětí*. Praha: Grada, 2004. Děti a sport. ISBN 80-247-0683-0.

PETŘKOVÁ, A. *Nástin ontogeneze dětství a dospívání: určeno pro posl. oboru andragogika v denním studiu a studiu při zaměstnání*. Olomouc: Univerzita Palackého, 1991. ISBN 80-7067-002-9.

PLEVOVÁ, I. *Kapitoly z vývojové psychologie*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2006. Texty k distančnímu vzdělávání v rámci kombinovaného studia. ISBN 80-244-1412-0.

PRŮCHA, J. *Přehled pedagogiky. Úvod do studia.* 3. aktualizované vydání. Praha: Portál, 2009. ISBN 978-80-7367-567-7.

SPOUSTA, V. et al. *Metody a formy výchovy ve volném čase: kultura a umění ve výchově*. Brno: Masarykova univerzita, Pedagogická fakulta, 1996. ISBN 80-210-1275-7.

ŠARNÍKOVÁ, G *Edukace dětí a mládeže ve volném čase: (sborník projektů)*. Ružomberok: Verbum, 2013. ISBN 978-80-561-0039-4.

ŠIMÍČKOVÁ-ČÍŽKOVÁ, J. *Přehled vývojové psychologie*. 3., upr. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2010. ISBN 978-80-244-2433-0.

VÁGNEROVÁ, M. *Kognitivní a sociální psychologie žáka základní školy*. Praha: Karolinum, 2001. ISBN 80-246-0181-8.

VÁGNEROVÁ, Marie. *Psychologie školního dítěte*. Praha: Karolinum, 1997. ISBN 80-7184-487-X

VÁGNEROVÁ, M a VALENTOVÁ, L. *Psychický vývoj dítěte a jeho variabilita: Skripta pro posl. pedag. fakulty Univ. Karlovy*. Praha: Univerzita Karlova, 1991. ISBN 80-7066-384-7.

VÁŽANSKÝ, M, SMÉKAL, V. *Základy pedagogiky volného času*. Brno: Paido, 1995. ISBN 80-901737-9-9.

VÁŽANSKÝ, M. *Základy pedagogiky volného času.* Brno: Print-Typia 2001. ISBN 80-86384-00-4.

VYHNÁLKOVÁ, P. *Základy pedagogiky volného času.* Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, Pedagogická fakulta, 2014. ISBN 978-80-86768-73-1.

Seznam citovaných elektronických zdrojů

Český svaz tanečního sportu [online]. ČSTS. [cit 2015-011-07] Dostupné z WWW: https://www.csts.cz/cs/Informace/CoJeCsts

Seznam obrázků

Obr. 1: „Bloky“ každodenních činností. 4

Seznam tabulek

Tabulka 1: Kategorie a třídy..... 18
Tabulka 2: Takty tanců..... 22
Tabulka 3: Oblíbené aktivity – otevřená otázka..... 47
Tabulka 4: Co nového ses naučil/a?..... 49
Tabulka 5: Znalosti respondentů..... **Chyba! Záložka není definována.**
Tabulka 6: Žádoucí změny..... 53
Tabulka 7: Novinky v kroužku..... 53
Tabulka 8: Seznam obtížných aktivit..... 54

Seznam grafů

Graf 1: Soubor podle pohlaví..... 44
Graf 2: Oblíbenost kroužku během celého období..... 45
Graf 3: Zisk nových vědomostí a dovedností..... 46
Graf 4: Oblíbenost jednotlivých aktivit..... 48
Graf 5: Hodnocení mimoškolní aktivity..... 48
Graf 6: Co nového ses naučil/a?..... 49
Graf 7: Budoucí zájem o aktivitu..... 50
Graf 8: Správné a špatné odpovědi..... 52
Graf 9: Celkový poměr správných a špatných odpovědí..... 52
Graf 10: Obtížné aktivity..... 55
Graf 11: Hodnocení učitele..... 56

Seznam příloh

Příloha č. 1: Průběžný dotazník.

Příloha č. 2: Závěrečný dotazník.

Příloha č. 3: Přepis rozhovorů

Přílohy

PŘÍLOHA Č. 1

Průběžný dotazník:

Jak se mi líbila/nelíbila dnešní lekce?

Datum:

Dnešní lekce se mi líbila? nelíbila?

Naučil/la jsem se dnes něco nového? Ano? ne?

Co bylo pro mě na dnešní lekci nejlepší? .....

PŘÍLOHA Č. 2

Závěrečný dotazník:

Ahoj děti,

protože navštěvujete mimoškolní aktivitu – Společenský tanec, prosím Vás o vyplnění následujícího dotazníku. Jsem studentkou Pedagogické fakulty Univerzity Palackého v Olomouci, obor Učitelství pro 1. stupeň. Téma mojí diplomové práce je: **Společenský tanec jako mimoškolní aktivita žáků 1. stupně ZŠ**. Dotazníky následně zpracuji a odpovědi vyhodnotím ve své diplomové práci.

Děkuji za spolupráci a přeji Vám mnoho úspěchů, nejen v tanci!

Barbora Kocmanová

1. Kolik je ti let?

◯.....

2. Jakého jsi pohlaví?

◯ Chlapec

◯ Dívka

3. Jak se ti líbil kroužek Taneční přípravky? (Oznámkuj, jako ve škole)

◯ 1

◯ 2

◯ 3

◯ 4

◯ 5

4. Co nového ses v kroužku Taneční přípravky naučil/la?

◯.....

5. Co se ti v Taneční přípravce nejvíce líbilo, z čeho si měl/la největší radost?

◯.....

6. Doporučil/la bys kroužek Taneční přípravky svým kamarádům či spolužákům?

◯ Ano

◯ Ne

7. Chtěl/la bys do Taneční přípravky chodit i v dalším školním roce?

◯ Ano

◯ Ne

8. Vyjmenuj všechny tance, na které si vzpomeneš! Tance, které jsme se učili v Taneční přípravce.

◯.....

9. Vyjmenuj všechny pohybové rozcvičky, na které si vzpomeneš! Ty, které jsme se učili v Taneční přípravce.

◯.....

10. Přes jakou část chodidla našlapujeme v latinsko-amerických tancích? (cha-cha, jive)

◯ Pata

◯ Bříško

◯ Celá plocha

11. Který tanec patří mezi tance standardní?

◯ Waltz

◯ Cha-cha

◯ Decibely lásky

12. Jak se jmenuje český národní tanec, který jsme se v Taneční přípravce učili?

◯ Quick step

◯ Polka

◯ Waltz

13. Který tanec patří mezi tance latinsko-americké?

◯ Polka

◯ Jive

◯ Quick step

14. Přes jakou část chodidla našlapujeme ve standardních tancích? (waltz, quick-step)

◯ Celá plocha

◯ Pata

◯ Bříško

15. Na kolik dob počítáme tanec Waltz?

◯ na 4 doby

◯ na 8 dob

◯ na 3 doby

16. Co se ti během tohoto pololetí v Taneční přípravce nejvíce líbilo?

◯.....

17. Co bys sis přál/la, aby bylo v Taneční přípravce jinak, co by se mělo změnit?

◯.....

18. Co ti v Taneční přípravce chybělo? Přál/la bys sis tam něco nového?

◯.....

19. Co bylo pro tebe v Taneční přípravce nejtěžší, co ti dalo nejvíce zabrat?

◯.....

20. Jak si byl/la spokojena s učitelkou Taneční přípravky? (Oznámkuj, jako ve škole)

◯ 1

◯ 2

◯ 3

◯ 4

◯ 5

PŘÍLOHA Č. 3

Přepis rozhovorů:

Přepis rozhovoru 1

Tazatel: Barbora Kocmanová

Jméno respondenta: Kateřina

Věk: 11 let

T: Líbí se ti kroužek taneční přípravky a proč?

R: Líbí, jsou tady kamarádi a skvělý učitel.

T: Myslíš, že ses v kroužku naučila něco nového a co například to bylo?

R: Určitě, mnoho tanců, například tanec chacha.

T: Co se ti v kroužku nejvíce líbilo?

R: Líbilo se mi učení nových tanců a také když jsem mohla pomáhat menším dětem.

T: Chtěla bys do kroužku chodit i v příštím školním roce?

R: Ano.

T: Doporučila bys kroužek svým kamarádům či spolužákům?

R: Určitě.

T: Bylo v kroužku něco, co bylo pro tebe těžké nebo bylo pro tebe nepříjemné?

R: Ano, některé tance mi přišly těžké.

T: Přála by sis v kroužku něco nového, chtěla bys tady něco změnit?

R: Určitě bych nechtěla nic měnit.

T: Jak se ti líbí vedoucí kroužku?

R: Vedoucí je moc fajn a je s ním legrace.

T: Moc ti děkuji za rozhovor.

Přepis rozhovoru 2

Tazatel: Barbora Kocmanová

Jméno respondenta: David

Věk: 7 let

T: Líbí se ti kroužek taneční přípravky a proč?

R: Mě se moc líbí, protože se tady naučím hodně nových věcí a když třeba budu slavit narozeniny, můžu na nich takto tancovat.

T: Myslíš, že ses v kroužku naučil něco nového a co například to bylo?

R: Naučil jsem se nové tance a pohyby.

T: Co se ti v kroužku nejvíce líbilo?

R: Že tady tančíme, že tančíme nové tance a jezdíme na tábory.

T: Chtěl bys do kroužku chodit i v příštím školním roce?

R: Ano

T: Doporučil bys kroužek svým kamarádům či spolužákům?

R: Ano, doporučil.

T: Bylo v kroužku něco, co bylo pro tebe těžké nebo bylo pro tebe nepříjemné?

R: Ne, nebylo.

T: Přál by sis v kroužku něco nového, chtěl bys tady něco změnit?

R: Ani ne, všechno se mi tady líbí.

T: Jak se ti líbí vedoucí kroužku?

R: Vedoucí je dobrý.

T: Moc ti děkuji za rozhovor.

Přepis rozhovoru 3

Tazatel: Barbora Kocmanová

Jméno respondentů: Jana – R1 a Dominika – R2

Věk: 10 let

T: Líbí se vám kroužek taneční přípravky a proč?

R1: Mě se líbí, protože se zde naučím nové tance, které jsem před tím ani neznala.

R2: Mě se líbí, protože mě tanec baví, baví mě sportovat a je tady vynikající kolektiv.

T: Myslíte, že jste se v kroužku naučily něco nového a co například to bylo?

R1: Určitě, naučila jsem se třeba tanec tango nebo tanec samba a tak.

R2: Já jsem se také určitě naučila něco nového, naučila jsem se latinsko-americké nebo standardní tance.

T: Co se vám v kroužku nejvíce líbilo?

R1: Nejvíce se mi líbilo tango.

R2: Mě se asi líbilo všechno.

T: Chtěly byste do kroužku chodit i v příštím školním roce?

R1: Já určitě, snažím se tomu i vše přizpůsobovat a dělat si na to čas.

R2: Já taky určitě, protože mě to hrozně baví.

T: Doporučily byst kroužek svým kamarádům či spolužákům?

R1: Samozřejmě těm, který tanec baví a nevadí jim partnerství, nebo když budou spolu hodně blízko.

R2: Já bych to taky určitě doporučila, už jsem se i kroužek snažila doporučit a už nás tady chodí hodně a je to vynikající.

T: Bylo v kroužku něco, co bylo pro vás těžké nebo bylo pro vás nepříjemné?

R1: Byly moc krátké přestávky.

R2: Mě se asi všechno líbilo.

T: Přály by sis v kroužku něco nového, chtěly byste tady něco změnit?

R1: Věnovat více času některým tancům, třeba to tango ještě docvičovat a trošku delší přestávky, aby se všichni stihli napít a jít na wc.

R2: Já asi nic, mě to tady vyhovuje úplně.

T: Jak se ti líbí vedoucí kroužku?

R1: Vedoucí se mi líbí moc, je na nás hodná a někdy i přitvrdí, když je hodně potřeba.

R2: Mě se určitě líbí, je příjemná a ví, kdy je dost a umí nás krotit.

T: Moc vám děkuji za rozhovor.

Přepis rozhovoru 4

Tazatel: Barbora Kocmanová

Jméno respondenta: Barbora

Věk: 8 let

T: Líbí se ti kroužek taneční přípravky a proč?

R: Líbí se mi, že tam jsou různý tance.

T: Myslíš, že ses v kroužku naučila něco nového a co například to bylo?

R: Různý tanečky jako chacha, potom ještě rozcvičky.

T: Co se ti v kroužku nejvíce líbilo?

R: Nejvíc asi to tančení, potom ještě různé cviky a to asi je všechno.

T: Chtěla bys do kroužku chodit i v příštím školním roce?

R: No jak mi to bude vycházet.

T: Doporučila bys kroužek svým kamarádům či spolužákům?

R: Asi jo.

T: Bylo v kroužku něco, co bylo pro tebe těžké nebo bylo pro tebe nepříjemné?

R: Ze začátku mi nešla polka a asi to je všechno.

T: Přála by sis v kroužku něco nového, chtěla bys tady něco změnit?

R: Asi nic.

T: Jak se ti líbí vedoucí kroužku?

R: Docela je dobrý.

T: Moc ti děkuji za rozhovor.

ANOTACE

Jméno a příjmení:	Barbora Kocmanová
Katedra:	Ústav pedagogiky a sociálních studií
Vedoucí práce:	Mgr. Pavla Vyhnálková, Ph.D.
Rok obhajoby:	2016

Název práce:	Společenský tanec jako mimoškolní aktivita žáků 1. stupně ZŠ
Název v angličtině:	**Social dance as an extracurricular activity of first grade elementary school pupils**
Anotace práce:	Diplomová práce se zabývá tématem mimoškolních aktivit dětí mladšího školního věku, a to hlavně společenským tancem. V úvodních kapitolách teoretické části se práce zaměřuje na vymezení základní terminologie pedagogiky volného času a výchovy mimo vyučování. Obsahem další kapitoly jsou zájmové útvary a popis zásadních specifik společenského tance. Poslední kapitoly této části popisují psychické aspekty dětí mladšího školního věku a zásady, jak děti správně připravit na sport. Předmětem analýzy průzkumné části je volnočasová aktivita – kroužek společenského tance a jeho prožívání a působení na žáky mladšího školního věku, kteří ho navštěvují. Praktická část práce předkládá ukázkové metodické přípravy na jednotlivé lekce tanečního kroužku.
Klíčová slova:	volný čas, výchova mimo vyučování, zájmová činnost, společenský tanec, mladší školní věk, sportovní příprava dětí, vývojová psychologie, taneční kroužek
Anotace v angličtině:	This thesis deals with extracurricular activities of primary school children and especially social dance. In the opening chapters of the theoretical part focuses on defining the basic terminology of leisure education and education outside the classroom. The next chapter will combine departments and description of the particularities of ballroom dancing. The last chapter of this section describe the mental aspects of school age children and the principles of how to properly prepare children for sport. The analysis is exploratory part time activity - ring ballroom dancing and experiencing its impact on students and younger school age who have visited it. The practical part presents a sample methodical preparation for individual lessons dance club.
Klíčová slova v angličtině:	leisure, education outside the classroom , hobbies , ballroom dancing, school age , children sports training , developmental psychology, dance club
Přílohy vázané v práci:	1 – průběžný dotazník 2 – závěrečný dotazník 3 – přepis rozhovorů s vybranými jedinci
Rozsah práce:	81
Jazyk práce:	český